

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2012 – 2013

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται ΜΟΝΟ ηλεκτρονικά. Οι φοιτητές δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις μαθημάτων που δεν έχουν δηλώσει. Για περαιτέρω οδηγίες βλ. σχετικό έντυπο Γραμματείας του Τμήματος.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	<i>Σελ.</i>
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	6
- Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	6
- Εκπαίδευση	6
- Προπτυχιακές Σπουδές	7
- Σύστημα μεταφοράς και συσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	8
- Πρακτική άσκηση	8
- Εκπαιδευτικές ειδρομές	8
- Μεταπτυχιακές Σπουδές	9
- Εργαστήρια	9
- Μουσεία	9
- Βιβλιοθήκη	9
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	11
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	12
- Υποχρεωτικά μαθήματα	13
- Κατ' επιλογήν μαθήματα	14
- Συντομογραφίες	14
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	15
- Υποχρεωτικά μαθήματα	16
- Κατ' επιλογήν μαθήματα	17

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ	18
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	19
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	20
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	21
A. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	22
B. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	31
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	38
Δ. Τομέας Λαογραφίας	46
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	49
A. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	50
B. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	60
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	66
Δ. Τομέας Λαογραφίας	73
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	76

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, την ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγούμενων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σκοπό του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/Β1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η **Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων** ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή κατατμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

A. Φιλολογίας

B. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις **Τομείς**:

A. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

B. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχαιολογικών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στη Δημόσια και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην αρχαιολογική υπηρεσία, σε μουσεία και σε άλλους πολιτιστικούς φορείς, όπως επίσης και σε ερευνητικά κέντρα. Μπορούν επίσης να συνεχίσουν για μεταπτυχιακές σπουδές.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οχτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης:**

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας. Αφού γίνει η εγγραφή, ο φοιτητής παίρνει από τη Γραμματεία: το δελτίο ειδικού εισιτηρίου και το βιβλιάριο υγειονομικής περίθαλψης.

Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και 2-3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Κάθε εβδομαδιαίο τρίωρο μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις διδακτικές μονάδες. Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει την 1^η Οκτωβρίου και λήγει στις 10 Ιανουαρίου του επομένου έτους. Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει στις 10 Φεβρουαρίου και λήγει στις 20 Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδος, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών (αγγλικά,

γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια-συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα (σχέδιο-φωτογραφία). Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασιαφές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών κ.λπ.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 240.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες. Στα μαθήματα «Εισαγωγή στη Φιλοσοφία», «Ιστορία της Φιλοσοφίας» και «Παιδαγωγικά» αναλογούν 4 πιστωτικές μονάδες και στις ξένες γλώσσες από 0,5 πιστωτικές μονάδες αντίστοιχα .

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Η Π.Α. πραγματοποιείται επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων κλπ), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών δεν είναι υποχρεωτική, εφ' όσον απαιτείται να πληρώσουν γι' αυτές.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Μεσαιωνικών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Κοινωνία: Ιστορία - Λαϊκός Πολιτισμός»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651095113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651095156

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Εικμαγείων και Αντιγράφων έργων της Αρχαίας Τέχνης.

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο (web:<http://folklore-museum.uoi.gr>)

Μουσείο Τυπογραφίας.

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιούτων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδικής Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσινα, Ιωάννη Τσανάνα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό κανονισμό).

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης

τα εξής αρχεία:

- α. Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάικαρη» (Τομέας Αρχαιολογίας).
- β. Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΙΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες (Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων).
- γ. Λαογραφικό αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας).
- δ. Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας).
- ε. Μουσικολογικό αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Τ Ο Υ Τ Μ Η Μ Α Τ Ο Σ

1. Πρόεδρος

2. **Γενική Συνέλευση.** Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ, εκπροσώπους των φοιτητών σε ποσοστό ίσο με το 50% και εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών σε ποσοστό ίσο με το 15% του αριθμού των μελών ΔΕΠ. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Ι.Π, ΕΤΕΠ, όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

3. **Διοικητικό Συμβούλιο.** Αποτελείται από τον πρόεδρο και τον αναπληρωτή πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τους φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στεγάζεται στο μεταβατικό κτήριο της Διοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τους φοιτητές καθημερινά από τις 10π.μ. έως τη 1μ.μ. (τηλ. 2651007231, 2651007232, 265107180, email: gramisar@cc.uoi.gr).

Πρυτανεία:

Πρύτανης: Τριαντάφυλλος Αλμπάνης

Αντιπρυτάνεις: Γεώργιος Καψάλης, Ισαάκ Λαγαρής, Βενετσάνος Μαυρέας

Κοσμητεία:

Κοσμήτορας: Αθανάσιος Αγγέλου

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λώλος

Αντιπρόεδρος: Μαρίνα Βρέλλη-Ζάχου

Προϊσταμένη Γραμματείας: Ελένη Νικολάκη

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υπ.) (108 διδακτικές μονάδες)

α) Ιστορία – Λαογραφία (63 δ.μ)

Αρχαία Ελληνική Ιστορία	9
Ρωμαϊκή Ιστορία	6
Βυζαντινή Ιστορία	9
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	12
Βαλκανική Ιστορία	6
Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	9
Λαογραφία	9
Επιγραφική	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 63

β) Αρχαιολογία (18 δ.μ)

Προϊστορική Αρχαιολογία	3
Κλασική Αρχαιολογία	3
Βυζαντινή Αρχαιολογία	3
Ιστορία της Τέχνης	3
Και από τα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα κατά την προτίμηση του φοιτητή	6
Σύνολο δ.μ	<hr/> 18

γ) Μαθήματα άλλων Τμημάτων (27 δ.μ)

Αρχαία Ελληνικά	9
Μεσαιωνική Ελληνική Φιλολογία	3
Νέα Ελληνική Φιλολογία	6
Φιλοσοφία	3
Λατινικά	3
Παιδαγωγικά	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 27

2. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Επ. Υπ.) (36 δ.μ)*

<i>A' ομάδα:</i> Μαθήματα των Τομέων Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας, 15 Νεότερης Ιστορίας και Λαογραφίας (Ιστορία, Επιγραφική, Λαογραφία)	
<i>B' ομάδα:</i> Κλασική Φιλολογία (Αρχαία Ελληνικά, Λατινικά), Νεοελληνική και Μεσαιωνική Φιλολογία, Γλωσσολογία	9
<i>Γ' ομάδα:</i> 1. Αρχαιολογία & Ιστορία της Τέχνης	12
Σύνολο δ.μ.	<hr/> 36
Ξένη Γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά	12
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ δ.μ.	<hr/> 156

* Με απόφαση της υπ' αριθμόν 327/12-5-2010 Γ.Σ. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας συνιστάται προσωρινά στους φοιτητές να μην επιλέγουν μαθήματα από το Φ.Π.Ψ., προς αποφυγήν προβλημάτων σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων και μέχρι να λυθούν ζητήματα σχετικά με το πιστοποιητικό παιδαγωγικής επάρκειας.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Επ. Υπ.	=	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό
ΙΑ	=	Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Ιστ	=	Ιστορική Κατεύθυνση
Πτ	=	Επί πτυχίω
ΠΤΔΕ	=	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Σ	=	Σεμινάριο
Υπ.	=	Υποχρεωτικό
Φ	=	Τμήμα Φιλολογίας
ΦΠΨ	=	Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
δ.μ.	=	διδακτικές μονάδες

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υπ.) (108 διδακτικές μονάδες)

α) Αρχαιολογία (63 δ.μ.)

Προϊστορική Αρχαιολογία	15
Κλασική Αρχαιολογία (ή Ρωμαϊκή)	18
Βυζαντινή Αρχαιολογία (ή Μεταβυζαντινή)	18
Ιστορία της Τέχνης	12
Σύνολο δ.μ	<hr/> 63

β) Ιστορία – Λαογραφία (24 δ.μ)

Αρχαία Ελληνική Ιστορία	3
Ρωμαϊκή Ιστορία	3
Βυζαντινή Ιστορία	3
Νεότερη Ελληνική Ιστορία	3
Ευρωπαϊκή Ιστορία	3
Βαλκανική Ιστορία	3
Λαογραφία	3
Επιγραφική	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 24

γ) Μαθήματα άλλων Τμημάτων (24 δ.μ)

Αρχαία Ελληνικά	9
Μεσαιωνική Ελληνική Φιλολογία ή Νέα Ελληνική Φιλολογία	6
Φιλοσοφία	3
Λατινικά	3
Παιδαγωγικά	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 24

3. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Επ. Υπ.) (33 δ.μ.)*

<i>A' ομάδα:</i> μαθήματα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	12
<i>B' ομάδα:</i> μαθήματα Κλασικής Φιλολογίας (Αρχαία ή Λατινικά)	6
<i>Γ' ομάδα:</i> Μαθήματα των Τομέων Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας, Νεότερης Ιστορίας και Λαογραφίας (Ιστορία, Επιγραφική, Λαογραφία)	15
Σύνολο δ.μ.	<hr/> 33
Ξένη Γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά	12
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ δ.μ.	<hr/> 156

* Με απόφαση της υπ' αριθμόν 327/12-5-2010 Γ.Σ. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας συνιστάται προσωρινά στους φοιτητές να μην επιλέγουν μαθήματα από το Φ.Π.Ψ., προς αποφυγήν προβλημάτων σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων και μέχρι να λυθούν ζητήματα σχετικά με το πιστοποιητικό παιδαγωγικής επάρκειας.

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

A' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά
8. Ξένη Γλώσσα

B' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά
8. Ξένη γλώσσα

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή
Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Α'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Εισαγωγή στην Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ¹

---

¹ Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

**Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2012-13**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία <i>(Εκπαιδευτική Εκδρομή)</i>	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Α' (Υπ.)
133	Η Ελληνιστική Αθήνα: από την επικράτηση των Μακεδόνων έως την κατάλυση της ανεξαρτησίας της από τον Οικταβιανό <i>(Εκπαιδευτική Εκδρομή)</i>	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.) και Φιλολογίας
152	Οι Περσικοί Πόλεμοι	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε' (Υπ.) Φιλολογίας
154	Οι Έλληνες υπό ρωμαϊκή κυριαρχία (1ος – 3ος αι. μ.Χ.)	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.) και Φιλολογίας
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
154	Επιγραφές Ηπείρου	Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Ε', Ζ', (Επ.Υπ.)
160	Δημόσιες επιγραφές από το χώρο του Αιγαίου	Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
178	Η έννοια της ελευθερίας στη Ρωμαϊκή σκέψη και πρακτική	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.)
204	Νεότερη ιστοριογραφία σχετικά με την Αρχαία Ρώμη και μεθοδολογίες προσέγγισης του αντικειμένου.	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
311	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος: Αυτοκρατορία Νίκαιας - Φραγκοκρατία	Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ - Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
247	Βυζαντινοί λόγιοι και παιδεία	Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
269	Το «Προς τον ίδιον υιόν Ρωμανόν» του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογεννήτου ως ιστορική πηγή	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές <i>(Εκπαιδευτική Εκδρομή)</i>	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
238	Κωνσταντινούπολη: η πόλη και η κοινωνία <i>(Εκπαιδευτική Εκδρομή)</i>	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
292	Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές σπουδές	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
296	Η ελληνική διανόηση στον αραβικό πολιτισμό	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
204	Η μέση βυζαντινή περίοδος Α' (610-843)	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε' (Υπ.), Φιλολογίας
300	Βυζάντιο και πρώτη σταυροφορία	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
313	Βαλκανική Ιστοριογραφία (19 ^{ος} αι.)	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟ-ΠΟΥΛΟΥ	Γ' (Υπ.)

340	Το μεσαιωνικό παρελθόν στα Βαλκανικά κράτη (19ος -20ός αιώνας): Ιστοριογραφία – Τέχνη – Θέατρο – Σινεμά	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟ-ΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την κάθοδο των Πρωτοελλήνων μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου. Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων – κρατών). Παράλληλα θα παρουσιασθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές) και θα συζητηθούν οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους.

ΙΑΕ 133 ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΚΤΑΒΙΑΝΟ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Η μάχη της Χαιρωνείας και η συνακόλουθη επικράτηση των Μακεδόνων στην νοτιότερη Ελλάδα δεν επέφεραν το τέλος της ελληνικής «πόλεως». Αν και απωλέσθη ο κυρίαρχος ρόλος της στα πολιτικά πράγματα, η «πόλις» συνέχισε να υφίσταται, δίχως να μειώνεται το ενδιαφέρον των πολιτών για την πολιτική. Η Αθήνα, κατά την ελληνιστική περίοδο, όπως τεκμαίρεται από τις σύγχρονες φιλολογικές, επιγραφικές και νομισματικές πηγές, παρ' ότι καταργήθηκε ως υπερδύναμη, δεν έπαυσε να είναι αυτόνομη, να λειτουργεί πολιτικά –με εμφανή πλέον εσωστρέφεια– και παράλληλα να αποτελεί ύψιστο πνευματικό κέντρο έως την κατάλυση της ανεξαρτησίας της από τον Οκταβιανό.

ΙΑΕ 152 ΟΙ ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Οι Περσικοί πόλεμοι (490-479 π.Χ.) αποτελούν το μεταίχμιο από την αρχαϊκή στην κλασική εποχή. Στο μάθημα εξετάζονται: α) οι συγκυρίες που οδήγησαν στην ελληνο-περσική αντιπαράθεση και η σχέση των Ελλήνων με την περσική αυτοκρατορία (η επέκταση της περσικής αυτοκρατορίας και η Ιωνική επανάσταση), β) οι μεγάλες στρατιωτικές και ναυτικές μάχες από τον Μαραθώνα έως τη Μυκάλη, καθώς και γ) η σημασία της έκβασης των πολέμων για τις ενδο-ελληνικές σχέσεις και για τον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες επαναπροσδιόρισαν τη θέση τους στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Έμφαση δίνεται όχι μόνο στα ιστορικά, αλλά και στα ιστοριογραφικά προβλήματα που σχετίζονται με τα παραπάνω θέματα.

ΙΑΕ 154 ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΟ ΡΩΜΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ (1^{ος}-3^{ος} ΑΙ. Μ.Χ)

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Το μάθημα εξετάζει τη θέση των Ελλήνων στα πλαίσια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Αναλύονται οι θεσμοί των ελληνικών πόλεων (κυρίως της Ν. Ελλάδας και της Μ. Ασίας) κατά την περίοδο αυτή και η σχέση τους με τη ρωμαϊκή διοίκηση και τον αυτοκράτορα. Μέσα από την ανάλυση γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών δίνεται έμφαση σε θέματα που αφορούν την ιδεολογία των ελίτ αυτών των πόλεων και τον τρόπο με τον οποίο έβλεπαν τον εαυτό τους τόσο ως συνεχιστές μιας ελληνικής παράδοσης όσο και ως συμμετόχους μιας ρωμαϊκής πραγματικότητας την οποία επιθυμούσαν να συνδιαμορφώσουν.

ΕΠΙ 154 ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

α) Επισκόπηση της ιστορίας της Ηπείρου από την προϊστορική περίοδο έως την κατάκτηση από τους Ρωμαίους. β) Μελέτη επιγραφών σχετικών με την Ιστορία, τον δημόσιο και ιδιωτικό βίο της Ηπείρου από την εποχή της βασιλείας έως και την αυτοκρατορική περίοδο. Σχολιάζονται οι πολιτικοί και στρατιωτικοί θεσμοί του βασιλείου των Μολοσσών και του κοινού των Ηπειρωτών, των ηπειρωτικών φύλων καθώς και άλλα θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την κοινωνία της Ηπείρου, όπως η θέση των γυναικών και διαδικασίες απελευθέρωσης δούλων. γ) Κριτική παρουσίαση της σχετικής βιβλιογραφίας. δ) Μελέτη εκτύπων.

Εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων οι επιγραφές αλλάζουν κάθε χρόνο.

ΕΠΙ 160 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

Με την πρόσφατη έκδοση νέων τόμων επιγραφών από τον ευρύτατο και ποικίλο αυτόν γεωγραφικό χώρο, νέο υλικό πλούσια τεκμηριωμένο προσφέρεται για έρευνα και μελέτη. α) Παρουσιάζεται σε γενικές γραμμές, κυρίως από ιστορικής και γλωσσικής άποψης, ο πολύμορφος κόσμος του Αιγαίου. Οι επιγραφές, από την αρχαϊκή έως και την ρωμαϊκή περίοδο, αναφέρονται σε διάφορες εκφάνσεις του δημόσιου βίου, όπως ιστορία και θεσμοί (γεγονότα αλλά και δομή των πολιτευμάτων διαφόρων πόλεων, πολιτικοί διχασμοί και εξορίες μερίδων του πληθυσμού, επώνυμοι άρχοντες κλπ.), λατρείες, πολεμικό ναυτικό κλπ. β) Κριτική παρουσίαση της σχετικής βιβλιογραφίας. γ) Μελέτη εκτύπων. δ) Θεωρητικές ασκήσεις.

Από εφέτος θα επαναλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία Μεθοδολογίας της έρευνας και μελέτης κάθε επιγραφής.

ΠΡΩ 178 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

(Ι.ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Διαφορές μεταξύ της ελληνικής αντίληψης της ελευθερίας και της ρωμαϊκής σύλληψης της Libertas. Εφαρμογές της Libertas στη ρωμαϊκή κοινωνία και στο δημόσιο βίο.

ΠΡΩ 204 ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙΣΑΡ

(Ι.ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η μελέτη της Αρχαίας Ρώμης από τον 18^ο αιώνα μέχρι τις ημέρες μας. Μέθοδοι με τις οποίες οι επιστήμονες προσέγγισαν την πολιτική, κοινωνική και στρατιωτική ιστορία της Ρώμης.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

IBY 311 ΎΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΝΙΚΑΙΑΣ - ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ

(Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ , Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΝΙΚΑΙΑΣ: Στο μάθημα γίνεται μία συστηματική και σε βάθος μελέτη της περιόδου 1204-1261. Εξετάζεται το μεγάλο θέμα της Δ' Σταυροφορίας και οι συνέπειές της στο βυζαντινό κόσμο. Μελετάται η σύσταση και η εξάπλωση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας μέχρι την αποκατάσταση του 1261. Διερευνώνται θέματα σχετικά με την κοινωνία, την οικονομία, την πνευματική ανάπτυξη, την εσωτερική και εξωτερική πολιτική και την Εκκλησία.

Στο Φροντιστήριο του μαθήματος γίνεται μελέτη και ιστορική ανάλυση κειμένων των ιστορικών Νικήτα Χωνιάτη, Γεωργίου Ακροπολίτη, Γεωργίου Παχυμέρη και του χρονογράφου Θεοδώρου Σκουταριώτη κ.ά.

ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ: Κατάκτηση του Βυζαντίου από τους Φράγκους. Οι Έλληνες υπό φραγκική κυριαρχία (άρχοντες και λαός). Λατινική εκκλησία. Ορθόδοξος κλήρος.

IBY 247 ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

(Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ) (Σεμινάριο)

Στο σεμινάριο γίνεται εισαγωγή στο εκπαιδευτικό σύστημα του Βυζαντίου, τα σχολεία, τους δασκάλους, τις βιβλιοθήκες, την κρατική και την εκκλησιαστική εκπαίδευση. Επίσης εξετάζεται ο ρόλος των βυζαντινών λογίων στη διάσωση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και η ίδια η πνευματική παραγωγή στο Βυζάντιο. Οι φοιτητές μελετώντας κυρίως τις πηγές αλλά και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία, συνθέτουν και παρουσιάζουν εξειδικευμένες στο θέμα εργασίες. Ωστόσο, πριν σηλώσουν το μάθημα θα πρέπει να έλθουν σε συνεννόηση με το διδάσκοντα.

IBY 269 ΤΟ «ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΡΩΜΑΝΟΝ» ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ζ' ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ) (Σεμινάριο)

Το «Προς τον ίδιον υιόν Ρωμανόν» αποτελεί ένα από τα πιο γοητευτικά έργα της Βυζαντινής ιστορικής γραμματείας, καθώς περιγράφει τις γνώσεις των Βυζαντινών για τους γείτονές τους. Μέσω της εκπόνησης εργασιών, και της εξέτασης κειμένων κατά την διεξαγωγή του μαθήματος, θα επιχειρήσουμε ανάλυση και κατανόηση των πληροφοριών που δίνονται, ή και αυτών που αποσιωπούνται. Το μάθημα έχει μορφή σεμιναρίου, και απευθύνεται, τόσο σε προπτυχιακούς, όσο και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές.

IBY 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Ιστορία των βυζαντινών σπουδών. Γενική βιβλιογραφική ενημέρωση, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικές σειρές και εκδόσεις. Ιστορικό πλαίσιο της Βυζαντινής Ιστορίας. Πηγές και είδη τους. Η μετάβαση από την ύστερη Αρχαιότητα στους Βυζαντινούς χρόνους. Παρουσίαση των πολιτικών και πολιτειακών θεσμών. Βασικά στοιχεία διοικητικής οργάνωσης του Βυζαντίου. Γενική παρουσίαση της βυζαντινής κοινωνίας. Ο ρόλος του χριστιανισμού. Επιδράσεις και σχέσεις με άλλους λαούς. Σημαντικά γεγονότα σταθμοί στην ιστορία του Βυζαντινού Κράτους. Την τρίτη ώρα κάθε μαθήματος ιστορική προσέγγιση διαφορετικών κάθε φορά πηγών της βυζαντινής ιστορίας και ερμηνείας τους.

Προβλέπεται εκτός ημερών μαθημάτων επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων και εκδρομή στην Άρτα και στη Νικόπολη.

IBY 238 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: Η ΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ) (Σεμινάριο)

Στο σεμινάριο θα δοθούν εργασίες σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κωνσταντινούπολη από την ίδρυσή της μέχρι και την οθωμανική κατάκτηση. Το βάρος όμως των εργασιών θα εστιαστεί σε θέματα διοίκησης, καθημερινής ζωής της πρωτεύουσας. Οι περισσότερες από τις εργασίες θα παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής εκδρομής στην Κωνσταντινούπολη, η οποία προγραμματίζεται για τον Φεβρουάριο ή Μάρτιο του 2013. Απαιτούνται γνώσεις ξένων γλωσσών (απολύτως απαραίτητα πολύ καλά Αγγλικά). Οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές να επικοινωνήσουν με τον διδάσκοντα πριν την έναρξη των μαθημάτων. (Εκπαιδευτική εκδρομή).

IBY 292 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Εισαγωγικές παρατηρήσεις – ορισμοί. Κέντρα ερευνής - Ινστιτούτα. Εγκυκλοπαίδειες, εγχειρίδια, συλλογές κειμένων και επιστημονικά περιοδικά. Εργαλεία έρευνας και πηγές. Τομείς και πεδία ειδίκευσης. Η συνάντηση της ελληνικής κουλτούρας με την Συριακή, Ιουδαϊκή και Περσική κουλτούρα από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ. Η ελληνική γλώσσα και παιδεία στην Εγγύς και Μέση Ανατολή έως τα τέλη του 7ου αι. μ.Χ.. Η ελληνική παιδεία στις χριστιανικές σχολές της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. Ο εξαραβισμός της Εγγύς και Μέσης Ανατολής και η τύχη

της ελληνικής παιδείας μετά την εμφάνιση του Ισλάμ. Η αρχαία ελληνική κληρονομιά στην αραβική παράδοση. Πληροφορίες για τους Έλληνες και την ιστορία τους στην πρώιμη αραβική γραμματεία Αποσπάσματα από Άραβες συγγραφείς για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους. Η συμβολή του ελληνισμού στην ανάπτυξη του «αραβόφωνου ανθρωπισμού».

IBY 297 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΝΟΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΡΑΒΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα: Βιβλιογραφικές και άλλες εισαγωγικές παρατηρήσεις. Προλεγόμενα στον αραβικό πολιτισμό. Το ιστορικό πλαίσιο της μετάφρασης έργων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στα Αραβικά. Λόγοι και παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενασχόληση των Αράβων με έργα της ελληνικής διανόησης. Η δημιουργία του μεταφραστικού κινήματος. Πάτρωνες και μεταφραστικές περιόδοι. Ομαδοποιήσεις των μεταφράσεων και η τεχνική τους. Η σημασία και η επίδραση της ελληνικής διανόησης στην αραβόφωνη ισλαμική σκέψη καθώς και στη διαμόρφωση των επιστημών στην αραβική γλώσσα. Παραδείγματα από έργα αραβόφωνων μουσουλμάνων στοχαστών.

IBY 204 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α' (610-843)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Παρουσίαση της κρατικής οργάνωσης και διοίκησης του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο με παράλληλη αναφορά των σημαντικότερων πηγών (ιστοριογραφικών και μη). Γίνεται αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση, τη θρησκευτική πολιτική των βυζαντινών αυτοκρατόρων μέσω της μελέτης σχετικών πηγών.

IBY 300 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ) (Σεμινάριο)

Στο σεμινάριο θα διερευνηθούν οι σχέσεις Βυζαντινών και Σταυροφόρων και η εικόνα που διαμόρφωσαν οι μεν για τους δε, όπως αυτή προκύπτει από τις μαρτυρίες των πηγών, βυζαντινών και δυτικών. Θα εξεταστεί ο ρόλος του Αλέξιου Α' Κομνηνού στην εκκίνηση της πρώτης σταυροφορίας και η σημασία του ρόλου του παπισμού, ενώ θα μελετηθούν οι σχέσεις του Αλέξιου και των Νορμανδών, καθώς και οι σχέσεις σταυροφόρων και παπικής εκκλησίας. Ακόμα θα αναζητηθεί η αρχή της προπαγάνδας στη Δύση εναντίον του Βυζαντίου και τα αίτια της βυζαντινής καχυποψίας για το ρόλο της παπικής εκκλησίας, καχυποψία που σκλήρυνε τη στάση των Βυζαντινών στον όψιμο δωδέκατο αιώνα και επιβεβαιώθηκε με τα γεγονότα της τέταρτης σταυροφορίας.

IBA 313 ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ (19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα προσεγγίζονται κριτικά, μέσα από κείμενα βαλκάνιων ιστοριών (Marin Drinov, Vuk Stefanović Karadžić, A. D. Xenopol, Sami και Naim Frasheri κ.ά.), τα βασικά ζητήματα των εθνικών ιστοριογραφιών καθενός βαλκανικού κράτους: η θεματική (γεγονοτολογική πολιτική, διπλωματική, στρατιωτική ιστορία), οι θεωρητικές αφετηρίες του Ιστορισμού (νομοτελειακή εξέλιξη του έθνους και οργάνωσή του σε κράτος) και η μέθοδος (ευρετική, κριτική πηγών).

Ειδικότερα, διερευνώνται η παραγωγή τής ιστορικής γνώσης, η επαγγελματοποίηση του ιστορικού και η κοινωνική λειτουργία τής Ιστορίας ως συστατικού του κυρίαρχου πολιτικού λόγου. Έμφαση δίνεται: α) στην ανάδειξη του (εθνικού) μεσαιωνικού παρελθόντος, β) στη θεσμοθέτηση της Ιστορίας ως ιδιαίτερου αντικειμένου έρευνας, στα νεοσυσταθέντα κρατικά Ιδρύματα (Ακαδημία, Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, Κρατικά Αρχεία), και διδασκαλίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση και γ) στη διάχυση της ιστορικής γνώσης σε ευρύτερα στρώματα μέσω εγκεκριμένων σχολικών εγχειριδίων, ιστορικών μονογραφιών, ημερήσιου/ περιοδικού τύπου, εθνικών/ τοπικών επετείων, μνημείων κ.λπ.. Οι παραπάνω όροι παραγωγής τής ιστορικής γνώσης, όπως εξειδικεύονται σε καθένα Βαλκανικό κράτος, αναζητούνται στο γενικότερο δυτικοευρωπαϊκό πολιτικο-ιδεολογικό πλαίσιο (π.χ. J. G. Herder, Ιδέες για τη φιλοσοφία τής Ιστορίας της ανθρωπότητας, 1791 και Ernest Renan, Τι είναι έθνος;, διάλεξη στη Σορβόνη 11 Μαρτίου 1882, www.hist-arch.uoi.gr/prosopiko/constan/nation.pdf).

IBA 340 ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ (19^{ος}-20^{ός} αιώνας): Ιστοριογραφία – Τέχνη – Θέατρο – Σινεμά

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Στόχος του μαθήματος είναι να αναλυθούν κριτικά διαφορετικοί λόγοι που αναπτύσσονται γύρω από το μεσαιωνικό παρελθόν στα εθνικά κράτη της Χερσονήσου, από το 19ο αιώνα ως σήμερα: Ιστορικές μονογραφίες/ άρθρα, θεσμικά κείμενα, από κοινού με έργα τέχνης, θεατρικά και κινηματογραφικά έργα.

Ο κοινός άξονας προσέγγισης αυτών των διαφορετικών ιστορικών –κειμενικών και εικονικών– λόγων (ακαδημαϊκός/ επιστημονικός, κυβερνητικός, καλλιτεχνικός) θα είναι συγκριτικός και συνθετικός: Με κοινή αφετηρία και βάση χαρακτηριστικά παραδείγματα από την παραχθείσα «ιστορίας ύλη» θα επιχειρηθεί η ανάλυση ποικίλων εκδοχών εκφοράς καθενός από αυτούς τούς λόγους όχι ως κατασκευασμένες συμβολικές/ τελετουργικές εκφράσεις, όπως ο μεταψυχροπολεμικός συρμός απαιτεί, αλλά ως μορφές ανα-παραστάσεων

οι οποίες, από τη μια, εκφράζουν και τείνουν να υλοποιήσουν συγκυριακά πολιτικά διακυβεύματα και, από την άλλη, βιώνονται από ευρύτερα στρώματα.

ΙΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}–15^{ος} αι.)

(Π ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα.

B. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ▪**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜ.
ΙΝΕ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
354	Ιστορία των γυναικών στην Ελλάδα, 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
355	Θέματα οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας	Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
379	Ιστορική δημογραφία του Ελληνικού χώρου (15ος - 19ος αι.)	Κ. ΚΟΜΗΣ	Ε', Ζ', Πτυχίο (Επ. Υπ.)
393	Ιστορία του ελληνικού κράτους: κοινωνία, οικονομία, πολιτική 1830-1920	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	Γ' (Υπ.)
401	Κατοχή-Αντίσταση-Εμφύλιος Πόλεμος: Ελληνική Ιστορία, 1941-1949	Α. Δ. ΣΦΗΚΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
404	Ο ελληνικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας Ι: (15 ^{ος} – 17 ^{ος} αι.)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
409	Προσπάθειες εκσυγχρονισμού του ελληνικού κράτους. Από τον Χαρ.Τρικούπη στον Ελ.Βενιζέλο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
429	Η περίοδος του ιμπεριαλισμού και της αποικιοκρατίας	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ,	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
430	Προβλήματα και απόψεις γύρω από τις επαναστάσεις τον 19ο αι.	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

▪ Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών: «Νεότερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός».

444	Η Ευρώπη του 20 ^{ου} αιώνα	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	Γ' (Υπ.)
-----	-------------------------------------	------------	----------

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

INE 354 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 19^{0Σ} – 20^{0Σ} ΑΙΩΝΑΣ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Το μάθημα εισάγει στην ιστοριογραφία αναλύοντας το πώς η ιστορία των γυναικών διαμορφώθηκε ως διακριτός κλάδος της σύγχρονης κοινωνικής ιστορίας διεθνώς. Με ειδική αναφορά στην Ελλάδα, παρουσιάζεται η ιστορία των γυναικών στη σύγχρονη Ελλάδα. Εξετάζονται ειδικότερα ζητήματα όπως: η εκπαίδευση των γυναικών και οι διαφοροποιημένοι στόχοι της, η εργασία των γυναικών και οι διακρίσεις τις οποίες υφίστανται σε όλους τους εργασιακούς χώρους (στο χωράφι, στο εργοστάσιο, στις υπηρεσίες), οι κοινωνικοί καταμερισμοί, η σταδιακή συγκρότηση της φεμινιστικής συνείδησης και του γυναικείου κινήματος, το αίτημα για την απόκτηση πολιτικών δικαιωμάτων και η ενσωμάτωση των γυναικών στο ελληνικό πολιτικό σύστημα, η υιοθέτηση από το κράτος μιας κοινωνικής πολιτικής που βασίζεται σε διακρίσεις φύλου.

INE 355 ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ. ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ-ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ-ΕΜΠΟΡΙΟ

(Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

α) Κοινότητες: Ο θεσμός των κοινοτήτων κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Προνόμια, αυτονομία και αυτοδιοίκησή τους. Κατανομή και είσπραξη φόρων. β) Συντεχνίες: Εμφάνιση, άνθηση και παρακμή του συντεχνιακού συστήματος. Οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και θρησκευτικές δραστηριότητες των συντεχνιών. γ). Εμπόριο: Οργάνωση και διεξαγωγή του εμπορίου. Τρόποι διευκόλυνσής του. Εμπορική συντροφία, καταστιχογραφία, ασφάλεια και πρόβλεψη. Χαρτογράφηση των σημαντικότερων εμπορικών κέντρων στον ελλαδικό χώρο και το εξωτερικό.

INE 379 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ (15^{0Σ}– 19^{0Σ} ΑΙ.) (Κ.ΚΟΜΗΣ)

Πηγές και μεθοδολογία ιστορικής δημογραφίας: απογραφές, υπομνήματα, περιηγητικά κείμενα, ληξιαρχικά βιβλία, οικιστικό δίκτυο, ύψος και διασπορά του πληθυσμού στο χώρο. Παράγοντες μεταβολής του πληθυσμού: επιδημίες, λιμοί, πόλεμοι, οικονομικές και

κοινωνικές συνθήκες, μετανάστευση. Επιμέρους δημογραφικά χαρακτηριστικά: σύνθεση του πληθυσμού κατά φύλο και ηλικία, γαμηλιότητα, γεννητικότητα, θνησιμότητα.

INE 393 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, 1830-1920

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ερμηνεία της διάρθρωσης και εξέλιξης του ελληνικού κράτους από την ίδρυσή του ως τον πρώιμο 20^ο αιώνα. Ο όρος κράτος θα χρησιμοποιηθεί ως ένα κέντρο εστίασης ώστε να αναλυθούν οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και πολιτικές σταθερές και μεταβαλλόμενες δομές της ελληνικής πραγματικότητας. Θα μας απασχολήσουν θέματα όπως η Ναυτιλία, η Διασπορά, τα Κράτη (1750-1950), το Εθνικό Κράτος, η Εθνική Οικονομία και η Εθνική Πολιτική (1827-1863), το Κράτος, η Κοινωνία, η Οικονομία (1857-1890), Κράτος και Κοινωνικές Ιεραρχίες (1830-1955).

Επειδή ο ιστορικός χρόνος στους διάφορους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής δεν είναι ο ίδιος, τα χρονολογικά όρια (1830-1920) δεν μπορούν να είναι αυστηρά και αδιαπέραστα, αλλά θα προκύπτουν από τα, προς μελέτη, φαινόμενα.

Τέλος, στο μάθημα, θα επιχειρείται η σύγκριση της ελληνικής κοινωνίας με τις δυτικοευρωπαϊκές και τις βαλκανικές, όπου αυτό είναι δυνατό.

INE 401 ΚΑΤΟΧΗ-ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ-ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, 1941-1949

(Α. Δ. ΣΦΗΚΑΣ)

Μετά από μια εισαγωγική διερεύνηση των προβλημάτων περιοδολόγησης και ερμηνείας που παρουσιάζει η ελληνική ιστορία της δεκαετίας του '40, αναλυτικά εξετάζονται οι ακόλουθες ενότητες: Η ελληνική κοινωνία και οικονομία στη δεκαετία του '30. Ο πόλεμος και η τριπλή κατοχή: οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις. Η Αντίσταση: αίτια, οργανώσεις, στόχοι, συγκρούσεις. Η απελευθέρωση, οι Βρετανοί και τα Δεκεμβριανά. Από τη Συμφωνία της Βάρκιζας ως τις εκλογές και το δημοψήφισμα του 1946. Οι αστικές δυνάμεις, 1946-1947. ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Βρετανία, Γιουγκοσλαβία, 1946-1947. Το ΚΚΕ, 1946-1947. Η γενίκευση του εμφυλίου, 1947. Οι λεπτές εσωτερικές και εξωτερικές ισορροπίες του 1948. Η ήττα του ΔΣΕ και η λήξη του εμφυλίου. Οι συνέπειες του εμφυλίου.

INE 404 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ Ι: (15⁰²– 17⁰² ΑΙ.)

(Γ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Το μάθημα καλύπτει την περίοδο από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης ως το 1669, οπότε με την υποταγή της Κρήτης ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλου σχεδόν του ελλαδικού χώρου από τους Οθωμανούς Τούρκους. Στόχος του είναι η μελέτη των πιο βασικών ζητημάτων που αφορούν στην οικονομική-κοινωνική, πνευματική και εθνική συγκρότηση του Ελληνισμού αυτή την περίοδο: αντίκτυπος της Άλωσης και ιδεολογικές τάσεις που διαμορφώθηκαν στον οθωμανοκρατούμενο Ελληνισμό μετά από αυτό το γεγονός-ορόσημο, οθωμανική διοίκηση και θέση των χριστιανών στο οθωμανικό κράτος, οθωμανικό σύστημα διοίκησης, φορολογίας και γαιοκτησίας, αγροτική οικονομία, κοινότητες, οικονομία και εμπόριο, παιδεία, Ορθόδοξη Εκκλησία, εξισλαμισμοί, μετακινήσεις πληθυσμών, πειρατία και σώματα κλεφτών, επαναστατικά κινήματα και υποταγή της Κρήτης.

INE409 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ. ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΑΡΙΛΑΟ ΤΡΙΚΟΥΠΗ ΣΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΒΕΝΙΖΕΛΟ

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξετάσει τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού στο ελληνικό κράτος, οι οποίες έλαβαν χώρα στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Συγκεκριμένα, θα καλυφθεί χρονικά η περίοδος από την εποχή της διακυβέρνησης του Χαρίλαου Τρικούπη έως την περίοδο της πρωθυπουργίας του Ελευθερίου Βενιζέλου

Ειδικότερα στο μάθημα θα αναλυθούν ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με τις απόπειρες οργάνωσης του κράτους, του εξορθολογισμού της διοίκησης, της ανάπτυξης της οικονομίας και της ενίσχυσης της γεωργίας. Επιπρόσθετα, θα εξετασθούν θέματα, τα οποία αφορούν ένα ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, δημόσιων έργων – σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου – και εν γένει υποδομών κατά την Τρικούπική και Βενιζελική περίοδο.

Ομοίως, θα μελετηθούν πτυχές του αναπτυξιακού έργου της κυβέρνησης του Βενιζέλου, το οποίο εντάσσεται στα πλαίσια του εγχειρήματος του αστικού εκσυγχρονισμού του κράτους. Μία απόπειρα, δηλαδή, που ταυτίζεται με τον εκσυγχρονισμό κατά τα Δυτικά πρότυπα, στα πλαίσια της φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας. Παράλληλα, θα εξετασθούν ζητήματα σχετικά με την μεταρρύθμιση σε κάθε τομέα της δημόσιας ζωής, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η γεωργία ή η βιομηχανική ανάπτυξη.

ΙΕΠ 429 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Στο συγκεκριμένο μάθημα αρχικά γίνεται μια σύντομη αναδρομή στην αποικιακή εξάπλωση της Ευρώπης στον κόσμο από το 16^ο αιώνα ως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Η ισπανική και πορτογαλική εξάπλωση και η παρακμή τους, το ολλανδικό παράδειγμα, η ανάδυση νέων δυνάμεων και οι μορφές του αποικιακού ανταγωνισμού. Βασικό κομμάτι του μαθήματος αποτελεί η παρουσίαση των αποικιακών πολιτικών της Βρετανίας και της Γαλλίας κατά το 19^ο αιώνα, η ανάδυση νέων αποικιακών χωρών (Γερμανία, Ιταλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία) καθώς και οι τρόποι αποικιακής εξάπλωσης που η κάθε χώρα εφάρμοσε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτισμικές διαστάσεις του φαινομένου. Χρονολογικό όριο της εξέτασης είναι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η άνοδος του αντιαποικιακού μεταπολεμικού ρεύματος.

ΙΕΠ 430 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟ 19^ο ΑΙΩΝΑ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Οι ιδέες της γαλλικής Επανάστασης και η επίδρασή τους στις επαναστάσεις του 19^{ου} αι. Η «επανάσταση» στην Αγγλία (βιομηχανική), στο Βέλγιο, στην Πολωνία, στο Παρίσι, στη Λατινική Αμερική. Η κατάσταση στην Ευρώπη πριν από την περίοδο των επαναστατικών κινήσεων. Οι τύποι των επαναστάσεων. Η έννοια της εθνότητας και τα εθνικά κινήματα. Ανάλυση των απόψεων και των θεωριών για τις επαναστάσεις που έγιναν και γι' αυτές που δεν έγιναν. Συνέπειες των επαναστάσεων διεθνώς. Οι σοσιαλιστικές ιδέες και η επίδρασή τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία της εποχής.

ΙΕΠ 444 Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ 20^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Από τον Πρώτο παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η διαδοχή των περιόδων κρίσεων ή «καταστροφών» και των περιόδων οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικών μεταβολών δεν εμποδίζει τον ιστορικό, αρκετά χρόνια μετά το χρονολογικό τέλος του αιώνα να αντιμετωπίσει τα γεγονότα του 20ου αιώνα με τη λογική της σύγκρουσης των δύο συστημάτων, του «καπιταλισμού» και του «σοσιαλισμού». Κρατώντας το γενικό αυτό πλαίσιο και παρακολουθώντας τη διαδοχή των γεγονότων, εξετάζονται θεματικές ενότητες όπως ο πόλεμος, η πτώση του φιλελευθερισμού, η οικονομική κρίση, η άνοδος του ναζισμού, οι επιχειρήσεις, το

κοινωνικό κράτος, η αποαποικιοποίηση, η κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων, ο εθνικισμός και η συγκρότηση της Ευρώπης.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2012-2013

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ (επίθετο από Α έως Μ) Γ. ΛΩΛΟΣ (επίθετο από Ν έως Ω)	Α' (Υ)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	Γ' (Υ)
530	Εισαγωγή στον Μυκηναϊκό πολιτισμό	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
567	Κρητομυκηναϊκή μικροτεχνία	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100-31 π.Χ.)	Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ	Α' (Υ)
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ	Γ' (Υ)
688	Μεταλλοτεχνία	Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
623	Κεραμική: Αττικός μελανόμορφος ρυθμός	Β. ΠΑΠΠΑ	Ε', Ζ', Ιστ.-Αρχ/γίας (Επ.Υπ.)
684	Ταφικά μνημεία	Β. ΠΑΠΠΑ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
682	Πλαστική	Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ	Ε', Ζ', + Φιλολογίας (Επ.Υπ.)

ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Γ' (Υ)
716	Βυζαντινή Μικροτεχνία	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
741	Βυζαντινές φορητές εικόνες II (12 ^{ος} -14 ^{ος} αι.)	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΪΝ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
753	Τοπογραφία Κωνσταντινούπολης	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΪΝ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
742	Μεταβυζαντινή Μνημειακή ζωγραφική Ηπείρου 17 ^{ου} - 18 ^{ου} αι.	ΑΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
776	Μεταβυζαντινές φορητές εικόνες (γενική επισκόπηση)	ΑΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
816	Η Ευρωπαϊκή τέχνη από την Αναγέννηση έως και το Ροκοκό (15 ^{ος} -18 ^{ος} αι.)	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	Γ' (Υ)
813	Θέματα από την ευρωπαϊκή τέχνη 2: Το θεωρητικό και ζωγραφικό έργο του Λεονάρντο Ντα Βίντσι	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
830	Θέματα από την ευρωπαϊκή τέχνη 10. Η Υπέροχη Ιστορία της Πραγματικότητας: η Γένεση και Εξέλιξη των Ρεαλισμών στην Ευρωπαϊκή τέχνη από τον 18 ^ο αι. έως και τον 20 ^ο αι.	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ζ' (Επ.Υπ.)
821	Η ευρωπαϊκή τέχνη από την Art Nouveau μέχρι τον Μεσοπόλεμο	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Α' ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

(Γ. ΛΩΛΟΣ - Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της έρευνας πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι με τις οποίες χρονολογούνται. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της Προϊστορικής Αρχαιολογίας, η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, ή η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ).

Συνοπτική παρουσίαση των αρχαιολογικών δεδομένων και προβλημάτων της Αιγαϊακής προϊστορικής αρχαιολογίας από την Παλαιολιθική μέχρι την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού.

ΑΠΡ 530 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τον πολιτισμό των Μυκηναίων, των ελληνόφωνων πληθυσμών του νότιου ελλαδικού κορμού, οι οποίοι, από τον 17^ο αι. π.Χ. τουλάχιστον, και με παλαιότερα ηγεμονικά κέντρα στην Αργολίδα και τη Μεσσηνία, διαμορφώνουν σταδιακά μία ευρύτατη επικράτεια ομοιογενούς πολιτισμού. Τα μαθήματα θα εξετάσουν την ανάδυση αυτής της ελλαδικής «αυτοκρατορίας» και θα παρακολουθήσουν την εξάπλωσή της στο Αιγαίο μέσα από τα κατάλοιπα των οχυρωμένων ακροπόλεων, την τοπογραφία των οικισμών, την αρχιτεκτονική των δημόσιων έργων και των ταφικών μνημείων, τις τέχνες, το εμπόριο και τη γραφή.

Από την περίοδο των ανασκαφών του Ε. Σλήμαν και του Χρ. Τσούντα έως την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β γραφής και τη σύγχρονη διεπιστημονική προσέγγιση

παλαιών και νέων δεδομένων, η Μυκηναϊκή Αρχαιολογία αποτελεί ορόσημο της μετάβασης από την αιγαιακή προϊστορία στους πρώιμους ελληνικούς χρόνους.

*Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

ΑΠΡ 567 ΚΡΗΤΟΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τα κοσμήματα, τις σφραγίδες, τα χρυσά σφραγιστικά δακτυλίδια, τα εξαρτήματα ένδυσης και κόμμωσης, καθώς και τα σύνεργα καλλωπισμού, που χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι των ανατολικών πολιτισμών του Αιγαίου της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ. Παρουσιάζονται τα υλικά και οι τεχνικές κατασκευής των προϊόντων μικροτεχνίας, κυρίως όμως αναλύεται η εικονογραφία τους και σχολιάζεται η συμβολή τους στην κατανόηση των διοικητικών, εθιμικών, κοσμητικών και θρησκευτικών αντιλήψεων των κοινωνιών του Μινωικού και Μυκηναϊκού πολιτισμού.

*Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (1100 - 31 π.Χ.)

(Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει συνοπτική εισαγωγή στην ιστορία, τη μεθοδολογία και το περιεχόμενο της Κλασικής Αρχαιολογίας. Παράλληλα γίνεται επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από το 1100 έως το 31 π.Χ. Εξετάζονται οι κυριότερες μορφές ελληνικής τέχνης της Γεωμετρικής, της Αρχαϊκής, της Κλασικής και της Ελληνιστικής περιόδου, με συγκεκριμένα παραδείγματα από τον χώρο της αρχιτεκτονικής, της πλαστικής, της αγγειογραφίας, της μεταλλοτεχνίας, της ζωγραφικής και της μικροτεχνίας.

ΑΚΛ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)
(Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρακολουθήσει την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής τέχνης στους πρώτους αιώνες των ιστορικών χρόνων που οριοθετούνται από το 1050 π.Χ. έως το 480 π.Χ. και είναι γνωστή στην έρευνα ως Γεωμετρική και Αρχαϊκή περίοδος.

Η θεώρηση της Γεωμετρικής και Αρχαϊκής Τέχνης γίνεται μέσα από τις τρεις βασικές κατηγορίες μνημείων, την αγγειογραφία, τη γλυπτική και την αρχιτεκτονική. Επισημαίνονται τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά της κάθε κατηγορίας μνημείων και κάθε έργου των

δημιουργών της, ώστε να καταστεί σαφής η εικόνα της εξελικτικής πορείας της τέχνης των Γεωμετρικών και Αρχαίων χρόνων. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια η θεώρηση της τέχνης να δοθεί μέσα από τις ειδικές ιστορικές και κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που σφραγίζουν τη Γεωμετρική και την Αρχαία περίοδο.

ΑΚΛ 688 ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑ

(Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ).

Τεχνογνωσία των μετάλλων. Μέθοδοι κατασκευής μεταλλικών αντικειμένων από χαλκό, σίδηρο και άργυρο. Κατηγορίες έργων (σικεύη, όπλα, κοσμήματα, αντικείμενα καλλωπισμού κ.ά.)

ΑΚΛ 623 ΚΕΡΑΜΙΚΗ: ΑΤΤΙΚΟΣ ΜΕΛΑΝΟΜΟΡΦΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δημιουργίες του αττικού κεραμικού, η «μελανόμορφη αγγειογραφία» των αρχαίων χρόνων. Αναλυτικότερα, μετά από την ιστορία της έρευνας, θα μελετηθούν ζητήματα τεχνικής και όπτησης των αγγείων, τα σχήματα και οι χρήσεις τους. Η οργάνωση των εργαστηρίων, η διακίνηση των αγγείων, οι αγγειοπλάστες, οι αγγειογράφοι και η θέση τους στην κοινωνία και την οικονομία της πόλης, οι επώνυμοι αγγειογράφοι και η τεχνοτροπία των έργων τους, η χρονολόγηση, οι ιδιαίτερες ομάδες –κατηγορίες αγγείων εκτός Αττικής- θα εξεταστούν σε χωριστές ενότητες. Μεγάλο μέρος του μαθήματος θα αφιερωθεί στα θέματα που επιλέγονται για τη διακόσμηση των αγγείων, από τον μύθο και την καθημερινή ζωή, στην ερμηνεία τους και το συσχετισμό τους με το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής.

ΑΚΛ 684 ΤΑΦΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Εξετάζεται η μορφή των τάφων και των υπέργειων ταφικών μνημείων και σημάτων από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους ως και την κλασική περίοδο. Συνεξετάζονται οι γραπτές μαρτυρίες και τα αρχαιολογικά κατάλοιπα που μαρτυρούν για τα τελετουργικά ταφικά έθιμα και τις κοινωνικές συνθήκες που τα δημιούργησαν.

ΑΚΛ 682 ΠΛΑΣΤΙΚΗ

(Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ).

Στο μάθημα παρακολουθούμε την ιστορική και αισθητική εξέλιξη της ελληνικής πλαστικής, από τις πρωιμότερες περιόδους της ελληνικής τέχνης των ιστορικών χρόνων

(10^{ος}-9^{ος} αι. π.Χ.) έως τις αρχές της Ελληνιστικής περιόδου (330-300 π.Χ.). Αναλύονται εικονογραφικά και ερμηνευτικά ζητήματα της ελληνικής πλαστικής κατά την Αρχαϊκή και την Κλασική περίοδο και γίνεται εκτενής αναφορά στο ρόλο του γλυπτού στην κοινωνική, πολιτική, και κοινωνική ζωή στην αρχαία Ελλάδα.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Στόχος του μαθήματος είναι να εξεταστούν οι αρχιτεκτονικοί τύποι των μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής περιόδου. Προηγείται μία γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής, ορολογία, υλικά, τεχνικές, δημιουργοί και παραγγελιοδότες μνημείων. Ακολουθεί μία γενική επισκόπηση της Παλαιοχριστιανικής, Μεσοβυζαντινής και Παλαιολόγειας αρχιτεκτονικής.

ΑΒΥ 716 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Κατηγορίες έργων (υλικά, τεχνική). Προβλήματα που παρουσιάζει η μελέτη της βυζαντινής μικροτεχνίας (χρονολόγηση, απόδοση σε εργαστήρια). Σχέσεις Ανατολής και Δύσης όπως προκύπτουν από τα αντίστοιχα έργα. Παρουσίαση αντικειμένων από ελεφαντοστό, στεατίτη, σμάλτο, ύφασμα, πηλό και διάφορα μέταλλα από την Παλαιοχριστιανική έως και την Υστεροβυζαντινή περίοδο.

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΙΝΤ 816 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΚΟΚΟ (15^{ος} -18^{ος} αι.)

(Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ).

Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιαστούν τα καλλιτεχνικά ρεύματα και οι καλλιτεχνικές τάσεις της Αναγέννησης, του Μανιερισμού, των κλασικιστικών τάσεων στη Γαλλία τον 17ο αιώνα, το Μπαρόκ και το Ροκοκό. Μετά από σύντομη εισαγωγή, για να ανιχνεύσουμε τις αφετηρίες της νεότερης ευρωπαϊκής τέχνης από τον Giotto και τον 14ο αι. στην Ιταλία, θα εξετάσουμε, μέσα από επιλεγμένα παραδείγματα έργων των κυριότερων

εκπροσώπων και με την υποστήριξη της θεωρίας της τέχνης, τους παράγοντες διαμόρφωσης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε ρεύματος καθώς και τη σχέση τέχνης και κοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο της Αναγέννησης.

INT 813 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 2 : ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΝΤΟ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ

(Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ).

Εξετάζονται οι προϋποθέσεις δημιουργίας της θεωρίας της Τέχνης στην Αναγέννηση. Αναλύεται η "**Πραγματεία Περί Ζωγραφικής**" του Λεονάρντο Ντα Βίντσι, εξετάζονται τα ζωγραφικά του έργα και ο τρόπος που η θεωρία εφαρμόζεται σ' αυτά καθώς και η απήχυσή της στους μετέπειτα ζωγράφους.

*Γραπτή εργασία, προφορική εξέταση

* Εμπαιδευτική εκδρομή

INT 830: ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 10. Η ΥΠΕΡΟΧΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: Η ΓΕΝΕΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΡΕΑΛΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ 18ο ΑΙ. ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΝ 20οΑΙ.

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σε αυτό το μάθημα θα εξεταστεί αναλυτικά το επαναστατικό φαινόμενο της εμφάνισης και της αποκρυστάλλωσης μίας σειράς από φυσιοκρατικά ρεύματα στη νεότερη ευρωπαϊκή τέχνη. Θα αναλυθεί ο πλούτος και η ποικιλότητα αυτών των νέων προσεγγίσεων στην πραγματικότητα καθώς και η σχέση τους με πολιτικές και κοινωνικές προσδοκίες, φιλοδοξίες και ρήξεις κατά την ίδια περίοδο. Θα παρακολουθήσουμε την πορεία εννοιών όπως πιστότητα, προσομοίωση, φωτογραφική ακρίβεια αλλά και μίμηση, φύση, ζωτικότητα ή διέγερση θεατών και καμβά. Το εύρος των περιεχομένων του μαθήματος εκτείνεται από τη γένεση της φυσιοκρατίας και άλλων νατουραλιστικών τάσεων παρομοίως δυναμικών, ζωτικών οικειοποιήσεων της πραγματικότητας από κυβιστές, εξπρεσιονιστές και φωτορεαλιστές στον 20^ο αι.

INT 821 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ART NOUVEAU ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ).

Εξέταση των εννοιών της μοντερνικότητας και του μοντερνισμού στη νεότερη και σύγχρονη τέχνη. Αναλυτική εξέταση των Εξπρεσιονιστικών ρευμάτων, του Κυβισμού, του

Ντανταϊσμού, της Ρώσικης Πρωτοπορίας και του Σουρεαλισμού μαζί με όλα τα πολύπλοκα καλλιτεχνικά φαινόμενα του μεσοπολέμου συμπεριλαμβανομένων των νεορεαλιστικών τάσεων και άλλων ριζοσπαστικών μορφών ρεαλισμού αυτή την περίοδο. Εδώ επίσης θα εξεταστεί και μία σειρά από εξελίξεις που αντιπροσωπεύουν μία ισχυρή καλλιτεχνική αντίδραση που εκδηλώθηκε αυτή τη περίοδο ενάντια στις πρωτοπορίες των αρχών του αιώνα και συμπεριλαμβάνει τις ευρύτερες συνεργασίες τέχνης και πολιτικής ισχύος στα δικτατορικά καθεστώτα της Ευρώπης –από τη φασιστική Ιταλία μέχρι τη Ναζιστική Γερμανία αλλά και συγκεντρωτικές πολιτιστικές τάσεις που εκδηλώνονται και αλλού. Αναφορές θα γίνουν και στην αμφιλεγόμενη κληρονομιά των ρευμάτων της πρωτοπορίας κατά τη μεταπολεμική περίοδο –σε αναβιώσεις, σιληρώνσεις και ανταρσίες στα μοντερνιστικά δόγματα που εκδηλώθηκαν στις πρώτες δεκαετίες μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ (επίθετα Α έως Μ) Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ (επίθετα Ν έως Ω)	Α' (Υπ.)
455	Υλικός πολιτισμός (18ος-20ός αιώνας)	Κ. ΜΠΑΔΑ	Γ' (Υπ.)
490	Παραδοσιακή Λαϊκή Τέχνη: Τα έργα των χειρών	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Γ' (Υπ.)
462	Λαϊκή Λογοτεχνία και Προφορική Παράδοση: παραδοσιακές και σύγχρονες μορφές λαϊκού αφηγηματικού λόγου	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ - Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Γενική αναδρομή στις ιστορικές καταβολές της Επιστήμης της Λαογραφίας στο πλαίσιο μιας προβληματικής για την ιστορικότητα των επιστημών. Ειτενής αναφορά στους προσανατολισμούς της ελληνικής Λαογραφίας σε σχέση με το γενικότερο ιδεολογικό κλίμα και τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε. Θεματολογία της Λαογραφίας. Κριτική προσέγγιση των κυρίαρχων "σχολών σκέψης" με έμφαση στις εφαρμογές τους. Αναφορά στις σύγχρονες τάσεις και προοπτικές της Λαογραφίας.

ΛΑΟ 455 ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (18ος - 20ός αιώνας)

(Κ. ΜΠΑΔΑ)

Μετά από μια συνοπτική Εισαγωγή για την επιστήμη της Ελληνικής Λαογραφίας προσεγγίζεται η έννοια και το περιεχόμενο του αντικειμένου της. Δίνονται οι διάφορες θεωρητικές και οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις για το λαϊκό πολιτισμό και για τον κοινωνικό του φορέα. Συζητούνται και αξιολογούνται οι διαφορετικές προσεγγίσεις για το αντικείμενο της υλικής ζωής (π.χ. η εθνογραφική προσέγγιση, λαογραφική, ιστορική, ανθρωπολογική κ.λπ.) και προτείνεται μία διεπιστημονική προσέγγιση του θέματος που στηρίζεται στη θεωρητική άποψη ότι δε διαμορφώνεται ξεχωριστά η ιστορία του υλικού πολιτισμού και η ιστορία της κοινωνικής και συλλογικής συνείδησης. Με αυτήν την προσέγγιση προωθείται α) η γνώση της ιστορίας της υλικής ζωής και της καθημερινότητας και β) η ανίχνευση της γλώσσας των συμβόλων, αφού γίνει πρώτα κατανοητό ότι τα ίδια τα πράγματα (π.χ. η τροφή, η κατοικία, η ενδυμασία), τα εμπορεύματα, οι λέξεις και τα έθιμα στην κοινωνική τους "κυκλοφορία" δρουν και ως κοινωνικά σύμβολα (για την απόδοση π.χ. της κοινωνικής πραγματικότητας) και ως "διαμεσολαβητές" για τις ίδιες τις κοινωνικές σχέσεις. Στη συνέχεια και με αυτήν την οπτική προσεγγίζονται τα θέματα της διατροφής, της κατοικίας και της ενδυμασίας στην ελληνική παραδοσιακή κοινωνία (από τον 18ο κυρίως αιώνα).

ΛΑΟ 490 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ZΑΧΟΥ)

1. Εισαγωγικά. Λαϊκή και αστική τέχνη. Τέχνη-χειροτεχνία: ένα ψευδοπρόβλημα; Οικοτεχνία και επαγγελματική χειροτεχνία. Εργαστηριακή χειροτεχνία. Καλλιτεχνική βιοτεχνία. 2. Τα ιστορικά της ελληνικής λαϊκής τέχνης. Ο χώρος και ο χρόνος. Οι άνθρωποι

και τα έργα τους. Η “μύηση” στην επαγγελματική παράδοση. Οι μεγάλοι μάστορες. Οι πλανόδιοι τεχνίτες. 3. Η δημιουργία. Εργαλεία και προϊόντα. Η ποίηση και η “ποίηση” των έργων της λαϊκής τέχνης. Δουλειά και τέχνη. Πρακτικές ανάγκες - χρηστικές μορφές και καλλιτεχνική βούληση - αισθητικές λειτουργίες. Τα πρότυπα. Τα σύμβολα. Οι εμπνεύσεις. Οι επιδράσεις. Η τυπική επανάληψη των μορφών. Η δύναμη της “παράδοσης” και της ομάδας. Οι παραλλαγές. Το ζήτημα της πρωτοτυπίας. Επώνυμοι και άγνωστοι δημιουργοί. Οι αποδέκτες. Τρόποι ζωής. 4. Σήμερα: Η σπουδή της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης. Η επιστημονική έρευνα και το διασωστικό έργο από τα τέλη του 19ου αι. και εξής. Η συγκέντρωση, καταγραφή, φύλαξη, συντήρηση, έκθεση και προβολή των προϊόντων του παρελθόντος. Η οργάνωση λαογραφικών μουσείων. Τα “ωραία” και τα “άσχημα”. Η εξωραϊση, η εξιδανίκευση, η “έλξη της φτώχειας”. Η επιβίωση, το αυτόματο πέραςμα του χτες στο σήμερα. Η αναβίωση, το συνειδητό ξαναζωντάνεμα του παλιού. Η ένωση του παρελθόντος με το παρόν. 5. Μορφές λαϊκής τέχνης: Αρχιτεκτονική. Ξυλογλυπτική. Λιθολυπτική. Ζωγραφική. Υφαντική. Κεντητική. Αργυροχοΐα.

* Το μάθημα γίνεται με προβολές φωτεινών διαφανειών και επισκέψεις σε δημόσιες και ιδιωτικές μουσειακές συλλογές. **Στους φοιτητές δίνεται Διάγραμμα της Ύλης, Βιβλιογραφία κατά θέμα και βοηθητικό Διδακτικό βιβλίο. ***Η συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα με γραπτές φροντιστηριακές εργασίες είναι προαιρετική.

ΛΑΟ 462 ΛΑΪΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ: ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΑΪΚΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Η λαϊκή λογοτεχνία εξετάζεται ως μέρος του ευρύτερου συνόλου της προφορικής παράδοσης. Το μάθημα παρουσιάζει την ποικιλότητα αυτού του πολιτισμικού φαινομένου, όσον αφορά παραδοσιακές του μορφές και όσον αφορά σύγχρονες εκφάνσεις του σε αστικά και διαδίκτυα περιβάλλοντα. Παράλληλα, αποτελεί μία εισαγωγή στις βασικές έννοιες και στα «είδη» της λαϊκής λογοτεχνίας, με τα υφολογικά χαρακτηριστικά, τις ειδικές ταξινομήσεις και τις επιτελεστικές και κοινωνικές τους λειτουργίες σε συνδυασμό με τους κύριους σταθμούς στις θεωρητικές προσεγγίσεις τους από τον 19^ο αιώνα έως σήμερα. Διερευνώνται συμπληρωματικές, βασικές, έννοιες για μία θεωρητική προσέγγιση της λαϊκής λογοτεχνίας, όπως αυτές του φαντασιακού, των συμβόλων, και των κοινωνικών συμφραζομένων και στρατηγιών.

Η τελική εξέταση του μαθήματος είναι προφορική.

Ε Α Ρ Ι Ν Ο   Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ²

---

² Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την υποταγή της Αιγύπτου στους Ρωμαίους (404 – 30 π.Χ.)	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Δ' (Υπ.)
156	Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.) (I-A, Φιλ.)
148	Ιστορία και θεσμοί της βορειοδυτικής Ελλάδος (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
155	Σικελία: από την περίοδο των αποικισμών έως την ρωμαϊκή κατάληψη (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική	Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Δ' (Υπ.), Στ', Η', Πτ.
162	Επιγραφές σχετικές με τα στρατιωτικά πράγματα	Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Στ', Η', (I-A), (Επ.Υπ.), Η' (Φιλ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.)
203	Η Provincia Creta - Cyrenaica (από τη σύστασή της έως το τέλος του 2ου μ.Χ. αιώνα)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
216	Παλαιολόγιοι χρόνοι (1261-1453)	Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
227	Το Βυζαντινό βιβλίο	Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	(Σ) Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.) (I-A, Φιλ.)
217	Ιστορική γεωγραφία βυζαντινού κράτους	Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
305	Βυζάντιο και ο δρόμος προς την Ανατολή	Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
248	Ο κόσμος του 12ου αιώνα, μέσα από τα κείμενα της Άνας Κομνηνής (Σ)	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
260*	Η οργάνωση της πολιτικής και στρατιωτικής διοίκησης του Βυζαντινού Κράτους	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Δ' (Υπ.) και όσοι το χρωστούν από το Δ' εξάμηνο
254	Βυζαντινή Νομισματική και Σφραγιστική	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.) και Φιλολογίας
307	Το Ομαγιαδικό χαλιφάτο της	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ.

	Δαμασκού (661 – 750 μ.Χ.)		(Επ. Υπ.)
303	Το ιστοριογραφικό έργο του Tabari (θ. 923 μ.Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
205*	Η Μέση Βυζαντινή Περίοδος Β' (843 – 1204 μ.Χ.)	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Δ' (Υπ.) και όσοι το χρωστούν από το Δ' εξάμηνο
308	Το Βυζάντιο του 12ου αιώνα μέσα από τα έργα του Ιωάννη Κίνναμου και του Νικήτα Χωνιάτη	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Στ', Η', Πτ., (Σ), (Επ. Υπ.)
	*μαθήματα της ενότητας: «Πρώιμη και μέση Βυζαντινή περίοδος». Το Δ' εξάμηνο θα επιλέξει έναν από τους δύο διδάσκοντες		
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Β' (Υπ.)
350	Βαλκανικοί πόλεμοι 1912-13	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ (404-30 π.Χ.)

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η περίοδος από το τέλος του 5ου ως το τέλος του 1ου αι. π.Χ. Εξετάζονται οι αλλαγές που επέφερε ο Πελοποννησιακός Πόλεμος στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια του 4ου αι., καθώς και η εμφάνιση νέων πρωταγωνιστών, όπως η Μακεδονία. Παρουσιάζεται η συμβολή των βασιλέων της Μακεδονίας στη δημιουργία της ελληνιστικής οικουμένης και αναλύονται βασικές πολιτειακές και κοινωνικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων (Αντιγονιδών, Σελευκιδών, Πτολεμαίων και Ατταλιδών). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τον ρόλο της Ρώμης στα ελληνικά πράγματα και την υποταγή του ελληνικού κόσμου στη νέα κοσμοκρατεία. Έμφαση δίνεται στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου καθώς και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ύστερης κλασικής και ελληνιστικής ιστορίας.

ΙΑΕ156 Η ΠΤΟΛΕΜΑΪΚΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ιστορία του βασιλείου των Πτολεμαίων από την ίδρυσή του (τέλος του 4ου αι. π.Χ.) ως την υποταγή του στους Ρωμαίους (30 π.Χ.). Παρουσιάζονται οι βασικοί σταθμοί της πολιτικής και στρατιωτικής ιστορίας, οι πολιτειακές και κοινωνικές δομές, η βασιλική ιδεολογία και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών και “εθνικών” ομάδων. Μέσα από την ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών πηγών και παπύρων αναλύεται η συμβολή της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου στον ελληνιστικό κόσμο.

ΙΑΕ 148 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Αντικείμενο του μαθήματος θα αποτελέσει η πολιτική ιστορία των περιοχών της βορειοδυτικής Ελλάδος, Ηπείρου, Αιτωλίας και Ακαρνανίας, από την περίοδο του κορινθιακού αποικισμού, κατά τον 6ο αι. π.Χ. έως την ρωμαϊκή κατάκτηση (168/7 π.Χ.), με βάση τις φιλολογικές, επιγραφικές και νομισματικές πηγές. Θα συζητηθούν διεξοδικά οι μορφές των πολιτευμάτων που αναπτύχθηκαν και η βαθμιαία εξέλιξή τους.

ΙΑΕ 155 ΣΙΚΕΛΙΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ ΑΠΟΙΚΙΣΜΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΡΩΜΑΪΚΗ ΚΑΤΑΛΗΨΗ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα θα εξετασθούν με βάση τις πηγές: η ίδρυση των ελληνικών αποικιών στη Σικελία, οι αντιπαράθεσεις των αποίκων με τα επιχώρια φύλα και αργότερα με τους Καρχηδονίους, οι σχέσεις με τα μεγάλα κέντρα της Ελλάδος, τα πολιτεύματα που επικράτησαν, η πνευματική κίνηση, τέλος η ρωμαϊκή κατάληψη.

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

α) Σύντομη παρουσίαση της ιστορίας της Επιγραφικής και των σχέσεών της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. β) Ανάλυση επιγραφών διαφόρων ειδών, εποχών και περιοχών από τεχνικής (φορέας, γραφή κλπ.), ιστορικής (γεγονότα και θεσμοί), γλωσσολογικής (ιδιώματα), ανθρωπωνυμικής κλπ. άποψης. γ) Κριτική παρουσίαση της βασικής βιβλιογραφίας. δ) Άσκηση σε επιγραφές στο μουσείο Ιωαννίνων (τρόπος ανάγνωσης των επιγραφών, έκτυπα κλπ.). ε) Μελέτη εκτύπων. στ) Πρακτικές και θεωρητικές ασκήσεις.

Οι επιγραφές αλλάζουν κάθε χρόνο.

ΕΠΙ 162 ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

Μαζί με τους συγγραφείς, οι επιγραφές αποτέλεσαν ανέκαθεν σημαντική πηγή πληροφόρησής μας για τα στρατιωτικά πράγματα των αρχαίων Ελλήνων, δηλαδή τον στρατό ξηράς, το πολεμικό ναυτικό αλλά και την εκπαίδευση των νέων ως μελλοντικών στρατιωτών. Εξετάζονται μέσα από επιγραφές διαφόρων περιόδων και περιοχών και παράλληλα με την φιλολογική παράδοση: α) η σύνθεση του στρατού και του ναυτικού από τις πόλεις-κράτη έως τα ελληνιστικά βασίλεια αλλά και κατόπιν έως τους Ρωμαίους, στην υπηρεσία των οποίων τίθενται, σε αρκετές περιπτώσεις, ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις. β) Η παρουσία των μισθοφόρων στον στρατό και το ναυτικό και σχετικά κοινωνικά θέματα. γ) Τα απαραίτητα σε κάθε μάθημα Επιγραφικής γλωσσολογικά θέματα (ιδιώματα, ανθρωπωνυμία κλπ. δ) Κριτική παρουσίαση της σχετικής βιβλιογραφίας. ε) Μελέτη εκτύπων.

IPΩ 171 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Γενική επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας και της *Respublica*. Οι συντελεσθείσες αλλαγές που οδήγησαν στην Ηγεμονία.

IPΩ 203 Η PROVINCIA CRETA - CYRENAICA (ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2ΟΥ Μ.Χ. ΑΙΩΝΑ)

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

72-66 π.Χ.: οι δύο ειστραπείες των Ρωμαίων κατά της κρητικού κοινού και η κατάκτηση της νήσου. Πτολεμαίος Φύσκων και η προσάρτηση της Κυρηναικής το 74 π.Χ. Η συνένωση της Κρήτης σε μια επαρχία με την Κυρηναική. Η περίοδος της «ελεύθερης» Κρήτης και η πτολεμαϊκή κυριαρχία στη Λιβύη. Τα ήδικτα του Αυγούστου για την Κυρηναική.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

IBY 216 ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (1261-1453)

(Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

Στο μάθημα εξετάζεται η περίοδος των Παλαιολόγων από την ανάκυση της Κωνσταντινουπόλεως (1261) μέχρι την οριστική άλωσή της από τους Οθωμανούς (1453). Παρακολουθείται η σταδιακή οικονομική και εδαφική συρρίκνωση, οι εμφύλιες έριδες και η ραγδαία ανάπτυξη των Οθωμανών, οι ενώσεις των εκκλησιών και η δημιουργία των ενωτικών και ανθενωτικών. Εξετάζεται συγχρόνως η μεγάλη ακμή της παιδείας και ο ρόλος των Βυζαντινών λογίων στη διάσωση της κλασικής κληρονομιάς.

IBY 227 ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

(Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ) (Σεμινάριο)

Στο σεμινάριο γίνεται εισαγωγή στην ελληνική Παλαιογραφία, τα υλικά γραφής, την αντιγραφή, τη στάχωση του βιβλίου, τα βιβλιογραφικά σημειώματα, τους γραφείς και τα βιβλιογραφικά εργαστήρια, καθώς και στους αναγνώστες των βιβλίων, τις δημόσιες εκκλησιαστικές και ιδιωτικές βιβλιοθήκες στο Βυζάντιο, και στην εξέλιξη της ελληνικής γραφής μέχρι την τυπογραφία.

Οι φοιτητές μελετώντας κυρίως τις πηγές, αλλά και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία, συνθέτουν και παρουσιάζουν εξειδικευμένες στο θέμα εργασίες.

IBY 217 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ)

Ιστορία της γεωγραφίας στο Βυζάντιο. Η βυζαντινή οικουμένη. Διοικητική και εκκλησιαστική οργάνωση του Βυζαντίου. Πληθυσμός–Οικισμοί. Δρόμοι επικοινωνίας. Παραγωγή – Εμπόριο – Βιοτεχνία.

IBY 305 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ) (Σεμινάριο)

Ο χερσαίος δρόμος μέσω Περσίας και οάσεων του Κινεζικού Τουρκιστάν. Ο χερσαίος δρόμος μέσω των βορείων ακτών της Κασπίας και του Ώξου . Ο θαλασσινός δρόμος μέσω του Γάγγη και του Assam. Ο θαλασσινός δρόμος μέσω της Ινδοκίνας. Πρεσβείες και προϊόντα.

IBY 248 Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ 12ΟΥ ΑΙΩΝΑ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΆΝΝΑΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ) (Σεμινάριο)

Η Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής, αποτελεί ένα από τα πιο συναρπαστικά κείμενα ολόκληρης της Βυζαντινής λογοτεχνικής παραγωγής. Διαθέτει την ευαισθησία της συγγραφέως του από μία γυναίκα, και μάλιστα, κόρη του αυτοκράτορα, και δίνει πολύτιμες πληροφορίες για πολλά θέματα της εποχής, όπως ο οικογενειακός βίος της αυλής, η αίρεση των Γοβομίλων, η άφιξη των στρατευμάτων της Α' Σταυροφορίας, και η περί φιλανθρωπίας αντίληψη. Μέσω της ανάλυσης επιλεγμένων κειμένων, καθώς και την σύνθεση σεμιναριακών εργασιών από τους φοιτητές, τόσο στα πλαίσια του σεμιναρίου, όσο και σε αυτά μιας προφορικής παρουσίας κατά τη διάρκεια μιας ημερίδας, θα καταβληθεί προσπάθεια για ενδεδειγμένη κατανόηση του έργου, του χώρου και της εποχής του.

IBY 260 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο μάθημα θα γίνει παρουσίαση της εξέλιξης του συστήματος διοίκησης του Βυζαντινού Κράτους από τον 4^ο αιώνα, οπότε και υιοθετείται το υστερο-ρωμαϊκό σύστημα διοίκησης μέχρι την εισαγωγή του θεσμού των θεμάτων και την παρακμή τους το 12^ο αιώνα.

Παράλληλα θα εξεταστούν τα βασικά σημεία της οργάνωσης της διοίκησης σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο αλλά και οι κυριότερες πηγές που μας δίνουν σχετικές πληροφορίες.

IBY 254 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ) (Σεμινάριο)

Στο σεμινάριο θα εξεταστούν οι βασικές αρχές χρήσης των νομισμάτων και των σφραγίδων ως πηγών για τη βυζαντινή ιστορία. Θα δοθούν εργασίες σχετικές με τα είδη και τη χρήση τους αλλά και σχετικές με τη συμβολή τους στην ανάλυση ζητημάτων της οικονομίας και της διοίκησης του βυζαντινού κράτους. Παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές να έρθουν έγκαιρα σε επικοινωνία με τον διδάσκοντα. Υποχρεωτική εκπόνηση εργασίας.

IBY 307 ΤΟ ΟΜΑΓΙΑΔΙΚΟ ΧΑΛΙΦΑΤΟ ΤΗΣ ΔΑΜΑΣΚΟΥ (661-750 Μ.Χ.)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα: Εισαγωγικές και Βιβλιογραφικές παρατηρήσεις- Πηγές της περιόδου και η κριτική τους. Η Ομαγιαδική οικογένεια και η ίδρυση του χαλιφάτου της Δαμασκού μετά τον πρώτο εμφύλιο πόλεμο (fitna). Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Μωάβια (661-680 μ.Χ.) και οι εκστρατείες κατά της Κωνσταντινούπολης. Οι διάδοχοι του Μωάβια και ο δεύτερος εμφύλιος πόλεμος. Η άνοδος στην εξουσία των Μαρουανιδών: Ο Αμπντ αλ-Μάλικ (685-705 μ.Χ.): Διοικητικές, νομισματικές, φορολογικές, γλωσσικές και άλλες μεταρρυθμίσεις. Ο χαλίφης αλ-Ουαλίντ (705-715 μ.Χ.) και η επέκταση των κατακτήσεων: Η κατάκτηση της Ισπανίας. Ο χαλίφης Σουλεϊμάν (715-717 μ.Χ.): Η μεγάλη εκστρατεία κατά του Βυζαντίου και η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 717 μ.Χ. Ο χαλίφης Ομάρ Β' (717-720 μ.Χ.): Διοικητικές, φορολογικές, θρησκευτικές και άλλες μεταρρυθμιστικές διατάξεις. Οι χαλίφες Γιαζίντ (720-724 μ.Χ.) και Χισάμ (724-743 μ.Χ.): Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική και οι μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και το στρατό. Οι τελευταίοι Ομαγιαδες χαλίφες και ο τρίτος εμφύλιος πόλεμος. Η πτώση της δυναστείας των Ομαγιαδών. Αποτίμηση του έργου των Ομαγιαδών χαλίφηδων σε πολιτικό, θρησκευτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο.

IBY 303 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΤΑΒΑΡΙ (Θ. 923 Μ.Χ.)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Το ιστορικό έργο του Τάμπαρι φέρει τον τίτλο «*Ιστορία Προφητών και Βασιλέων*» Το αραβικό κείμενο εκδόθηκε υπό την επίβλεψη του M. J. De Goeje σε δεκαπέντε (15) τόμους από τις

εκδόσεις E. J. Brill στη Leiden από το 1879-1901. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε και η αγγλική μετάφραση σε σαράντα (40) τόμους υπό τη διεύθυνση του E. Yarshater (General Editor), *The History of al-Tabari*, Albany, NY: State University of New York Press, 1985-2007. Στο σεμινάριο θα εξεταστούν τα εξής θέματα: Βίος και έργα του Τάμπαρι. Η αραβική ιστοριογραφία της εποχής του. Πηγές και οργάνωση του υλικού. Μέθοδος συγγραφής της ιστορίας του. Η δομή και το περιεχόμενό της. Ο σκοπός του έργου όπως τον περιγράφει ο ίδιος ο συγγραφέας. Η επίδραση του ιστορικού έργου του Τάμπαρι στους μεταγενέστερους. Η σπουδαιότητα του ιστορικού έργου του Τάμπαρι. Αποτίμηση της προσφοράς του. Συγκριτικά στοιχεία της αραβικής ιστοριογραφίας με αντίστοιχες ιστοριογραφικές παραδόσεις, όπως η αρχαία ελληνική, η λατινική, η βυζαντινή και η συριακή.

Εργασία Υποχρεωτική

Το Σεμινάριο μπορούν να παρακολουθήσουν όσοι έχουν παρακολουθήσει την «Εισαγωγή στην Ιστορία των Αράβων» ή την «Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές σπουδές».

IBY 205 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' (843-1204)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα θα εξεταστεί η κρατική οργάνωση και η διοίκηση του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Θα γίνει αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα της περιόδου, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση μέσω της μελέτης σχετικών πηγών. Θα παρουσιαστούν ο ρόλος της εκκλησίας ως πολιτικού παράγοντα κατά την αυτοκρατορική εκλογή, η καθιέρωση νέας τιτλοφορίας και νέων κριτηρίων στη διαμόρφωση της ανώτερης τάξης από τον Αλέξιο Α' Κομνηνό, η εικόνα των εγιατεστημένων στην αυτοκρατορία Δυτικών.

IBY 308 ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 12ΟΥ ΑΙΩΝΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΙΝΝΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΗ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ) (Σεμινάριο)

Στο σεμινάριο θα μελετηθούν αποσπάσματα από την «Επιτομή» του Ιωάννη Κιννάμου και την «Χρονική Διήγηση» του Νικήτα Χωνιάτη. Πρόκειται για τις κυριότερες πηγές μας για την βασιλεία του Μανουήλ Α' Κομνηνού (1143-1180), με σημαντικές πληροφορίες για τον 12ο αιώνα. Μέσα από το έργο του Κιννάμου, που ως «βασιλικός γραμματικός» συνόδευσε τον αυτοκράτορα Μανουήλ στις εκστρατείες του στην Ευρώπη, θα αντληθούν πληροφορίες για την τέχνη του πολέμου τον 12ο αιώνα, αλλά και για την ηθική και τις αντιλήψεις για την ζωή της φεουδαρχικής αριστοκρατίας της ίδιας περιόδου. Εξάλλου, θα μελετηθούν η θέση

των Βυζαντινών στο θέμα των σταυροφόρων και της Δύσης γενικά, καθώς και η στάση του συγγραφέα απέναντι στην παπική εκκλησία και τον Γερμανό αυτοκράτορα Φρειδερίκο Α' Βαρβαρόσσα. Μέσα από την «Χρονική Διήγηση» του ανώτατου αξιωματούχου και συγκλητικού Νικήτα Χωνιάτη θα αντλήσουμε πολύτιμες πληροφορίες για σημαντικές εξελίξεις της εσωτερικής πολιτικής, για την βυζαντινή διπλωματία και για πολλές ενδιαφέρουσες πολιτιστικές και κοινωνικοϊστορικές λεπτομέρειες από την καθημερινή ζωή των Βυζαντινών.

IBA 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Η ιστορία των λαών της Βαλκανικής χερσονήσου αποτέλεσε, κυρίως μετά την ίδρυση των νεότερων κρατών, ένα ιδιαίτερο αντικείμενο της Ιστορικής επιστήμης με αυξανόμενη σπουδαιότητα. Στο πλαίσιο του επιστημολογικού αυτού ζητήματος, που αναλύεται εν τάχει, το ενδιαφέρον μας εστιάζεται σε εξειδικευμένα βαλκανικά θέματα που αφορούν τη συμβίωση των διαφόρων ομάδων και τις διακρίσεις μεταξύ τους από τον 6^ο ως το 15^ο αιώνα. Η εξέταση περιστρέφεται γύρω από τους παρακάτω βασικούς άξονες: α) Ιστορικοί και γεωπολιτικοί όροι διείσδυσης και εγκατάστασης των Σλάβων και άλλων λαών στη Βαλκανική. β) Δημογραφικά μίγματα που προέκυψαν με την εγκατάσταση επίσης των Σέρβων, Κροατών, Πρωτοβουλγάρων κ.ά. και τρόπος συμβίωσής τους με τους γηγενείς. γ) Κοινωνικές «διακρίσεις» ανάμεσά τους, όπως προκύπτουν από τις πολιτικές των δύο κέντρων εξουσίας – κράτος και εκκλησία– και όπως αυτές ανα-παριστώνται μέσα από τον πολιτικό και εκκλησιαστικό λόγο.

IBA 350 ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ 1912-13

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Είτε ως τομή ανάμεσα στον *μακρό* 19^ο και το *σύντομο* 20^ο αιώνα είτε ως προελούδιο του λεγόμενου Μεγάλου Πολέμου, οι δύο βαλκανικοί πόλεμοι (ο Α' όλοι εναντίον της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και ο Β' ανάμεσα στα ήδη ιδρυμένα βαλκανικά κράτη) αποτελούν τομή τόσο στη νεότερη Βαλκανική ιστορία όσο και στη διαδικασία ολοκλήρωσης της *Ευρώπης των εθνικοτήτων*.

Στο μάθημα, εκτός από τα στρατιωτικά και διπλωματικά συμβάντα στα πεδία των μαχών και στα γραφεία των διπλωματών, έμφαση θα δοθεί σε Εκθέσεις, σε ψηφιοποιημένο

αρχαικό υλικό και σε άρθρα του ημερήσιου τύπου που φωτίζουν ζητήματα σχετικά με την τύχη ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων, όπως μαζικές εκκαθαρίσεις, αναγκαστικές μετακινήσεις, εθνικές προπαγάνδες κ.λπ..

Σεμινάριο. Υποχρεωτική η παρακολούθηση, η εκπόνηση εργασίας και η γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας.

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ***

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
357	Ιδεολογικά ρεύματα και κοινωνικά αιτήματα στη νεότερη Ελλάδα, 1830-1920	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
361	Οικονομική και κοινωνική ιστορία της Ελλάδας 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Β' (Υπ.)
391	Νεοελληνικός Διαφωτισμός	Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
407	Οι νεοελληνικές πόλεις, 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
405	Ο ελληνικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας ΙΙ (τέλη 17 ^{ου} -αρχές 19 ^{ου} αι.)	Γ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ.Υπ.)
406	Νόσοι και θάνατος στον νεοελληνικό χώρο	Κ.ΚΟΜΗΣ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
408	Η Ελλάδα στο Μεσοπόλεμο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ.Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
407	Πνευματική ζωή και Πανεπιστήμια στην Ευρώπη από τον ύστερο Μεσαίωνα στα νεώτερα χρόνια	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η', Πτχ (Επ.Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών: «Νεώτερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός».

438	Ιστορία της ευρωπαϊκής ενοποίησης	Λ. ΦΛΙΓΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η', Πτχ (Επ. Υπ.)
-----	--------------------------------------	--------------	---------------------------

INE 357 ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ, 1830-1920

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Το μάθημα εξετάζει τα σημαντικότερα ιδεολογικά φαινόμενα της ελληνικής κοινωνίας κατά το 19^ο – αρχές 20^{ου} αιώνα, τα οποία καθόρισαν πολιτικές και οικονομικές αντιλήψεις και πρακτικές και διατυπώθηκαν ως κοινωνικά αιτήματα. Θα μας απασχολήσουν θέματα όπως ο ελληνικός Διαφωτισμός, το Πανεπιστήμιο Αθηνών η ανάπτυξη της εθνικής ιστοριογραφίας και λαογραφίας, ο φεμινισμός, ο δημοτικισμός, ο κρατισμός και ο εθνικισμός. Η διαπραγμάτευση των παραπάνω θεμάτων θα γίνει σε συνάρτηση με την πολιτική και οικονομική πραγματικότητα της εποχής αλλά συγχρόνως θα εξεταστούν και ως αυτόνομες δυνάμεις· επειδή οι άνθρωποι ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους όχι πάντοτε σε σχέση με την πραγματική τους κατάσταση αλλά με την εικόνα που έχουν γι' αυτήν.

INE 361 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 19^{ΟΣ} – 20^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Το μάθημα εξετάζει τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας την περίοδο από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως το 1973. Εστιάζεται σε γενικά ζητήματα που τοποθετούνται στον ιστορικό χρόνο: η μακροχρόνια παρακμή του αγροτικού χώρου και το αγροτικό ζήτημα, η διεύρυνση και ενοποίηση της εγχώριας αγοράς, οι φάσεις και ο χαρακτήρας της εκβιομηχάνισης, το τραπεζικό σύστημα και ο ρόλος του ομογενειακού κεφαλαίου, τα σημεία αιχμής της ελληνικής οικονομίας (ναυτιλία), η διεύρυνση της επικράτειας και η εγκατάσταση των προσφύγων της Μ. Ασίας, η αστικοποίηση και η δημιουργία δικτύων, οι εξελίξεις στο πεδίο της οικονομικής πολιτικής και ο ρόλος των πολέμων και της κρίσης του 1929/32 στην ανάδυση του παρεμβατικού κράτους, η οικονομία της Κατοχής (πληθωρισμός, μαύρη αγορά, πείνα) και τα προβλήματα της οικονομικής σταθεροποίησης στην μεταπολεμική Ελλάδα, η αμερικανική οικονομική βοήθεια και η ένταξη της χώρας στο σχέδιο Μάρσαλ, η έλευση του ξένου κεφαλαίου, η διαμόρφωση του μεταπολεμικού μοντέλου εκβιομηχάνισης, η άνθηση της οικοδομής, και η τουριστική ανάπτυξη, οι εργασιακές σχέσεις. Παράλληλα με τα ζητήματα της οικονομίας παρακολουθούνται οι αλλαγές στο επίπεδο της κοινωνίας: η αγροτική έξοδος και η μετανάστευση, η σταδιακή διαμόρφωση των ηγετικών επιχειρηματικών ομάδων, της μεσαίας και της εργατικής τάξης, οι βασικές δημογραφικές αλλαγές και η κοινωνική διαφοροποίηση.

Η συζήτηση των ζητημάτων αυτών συνοδεύεται από μια ποικιλία πηγών, που βοηθούν τον φοιτητή να καταλάβει την λογική της ιστορικής έρευνας, και από τον παράλληλο σχολιασμό της βιβλιογραφίας.

ΙΝΕ 407 ΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ, 19^οΣ – 20^οΣ ΑΙΩΝΑΣ
(Λ.ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Το μάθημα εξετάζει την ανάπτυξη και εξέλιξη των νεοελληνικών πόλεων κατά τη μετάβασή τους από την Οθωμανική περίοδο στο ελληνικό κράτος και ως τα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Εξετάζονται αναλυτικότερα η δημογραφική εξέλιξη, η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική διαστρωμάτωση, η πολεοδομική οργάνωση και τα τεχνικά κενά. Η κοινωνικότητα και ο ελεύθερος χρόνος των κατοίκων των πόλεων, η διαμόρφωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των «μνημείων» των ελληνικών πόλεων. Μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων παραδειγμάτων πόλεων (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Ερμούπολη, Πάτρα, Ιωάννινα κ.ά.) χρησιμοποιούνται συστηματικά οι πηγές της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας των πόλεων, προκειμένου οι φοιτητές να μυηθούν στις πρακτικές και τη μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας.

ΙΝΕ 405 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΙΙ (ΤΕΛΗ 17^{ου}-ΑΡΧΕΣ 19^{ου} ΑΙ.)

(Γ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Το μάθημα αυτό είναι χρονολογικά συνέχεια αυτού που διδάχθηκε στο χειμερινό εξάμηνο (καλύπτει δηλ. την περίοδο από το 1669 ως το 1821). Κατά συνέπεια, θα εξεταστούν τα σημαντικότερα γεγονότα αυτής της περιόδου και, παράλληλα θα επισημανθούν οι αλλαγές στη διοίκηση, στη φορολογία, στη γαιοκτησία κλπ, μέσα στο πλαίσιο των νέων συγκυριών. Θα γίνει, επίσης, επισκόπηση του τουρκοκρατούμενου ελληνικού χώρου, κατά περιοχές. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην εξέταση του ενισχυμένου αυτή την περίοδο στην Πελοπόννησο, Ζαγοροχώρια, Πήλιο, Κυκλάδες, κ. α. θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εντονότερης εμπορικής δραστηριότητας των Ελλήνων, της μεγαλύτερης ανάπτυξης της παιδείας, των επιπτώσεων του *Ανατολικού Ζητήματος* στον ελληνικό χώρο, των προεπαναστατικών ιδεολογικών ζυμώσεων και συγκρούσεων, καθώς και του επαναστατικού οράματος του Ρήγα Φερραίου, γεγονότα που συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες της πορείας του έθνους προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας

INE 406 ΝΟΣΟΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ
(Κ.ΚΟΜΗΣ)

Από την ανθρωποβόρο πανώλη στον εφιάλτη του AIDS. Οι δημογραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και ψυχολογικές παρενέργειες. Επίσης, ο θρησκευτικός και ιδεολογικός παράγοντας, στο πλαίσιο των πανδημιών και της ιδρυματοποίησης των κοινωνιών. Εξετάζονται πηγές της εποχής.

INE408 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ
(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξετάσει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και να εστιάσει την προσοχή του στην ανάλυση των μεταβαλλόμενων ή σταθερών δομών της πραγματικότητας στην Ελλάδα. Ειδικότερα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 έως την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940.

Αναλυτικότερα, στο μάθημα εξετάζονται ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την οργάνωση του κράτους, την λειτουργία των πολιτικών θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική κατά την μεσοπολεμική περίοδο. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία όπως και τον αστικό εκσυγχρονισμό.

Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, το εργατικό κίνημα και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την πνευματική και πολιτισμική ζωή κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Η προσέγγιση των ανωτέρω ζητημάτων θα γίνεται θεματικά.

ΙΕΠ 407 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΣΤΕΡΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΣΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ
(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Η ίδρυση των Πανεπιστημίων και οι πρώτοι πανεπιστημιακοί πυρήνες στην Ευρώπη από τον 13ο αιώνα. Τα Πανεπιστήμια της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Αγγλίας, της Ισπανίας και της Κεντρικής Ευρώπης. Τα μαθήματα που διδάσκονταν σε αυτά και η φοιτητική ζωή. Η διοικητική οργάνωση των Πανεπιστημίων και η αυτονομία τους. Η αποδυνάμωση των Πανεπιστημίων στους νεώτερους χρόνους και η δημιουργία των Ακαδημιών. Η τυπογραφία και η επίδραση της Εκκλησίας στην εκπαίδευση. Τα Πανεπιστήμια και ο ρόλος τους ως τον 18ο αιώνα στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο.

ΙΕΠ 438 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η εξέταση της γέννησης και της πορείας της ιδέας για την ευρωπαϊκή συνεργασία από τον 19^ο αιώνα ως τις μέρες μας. Θα καταγραφούν οι προσπάθειες οριοθέτησης της «ευρωπαϊκής ιδέας» από την ευρωπαϊκή διάνοηση ως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, καθώς και οι σχετικές πολιτικές πρωτοβουλίες του Μεσοπολέμου. Παράλληλα, σε συνεργασία με τους φοιτητές και στα πλαίσια των σεμιναριακών εργασιών θα εξετασθούν: οι προσλήψεις της ευρωπαϊκής ενοποίησης από τις διάφορες πολιτικές ιδεολογίες και κομματικές οικογένειες πριν και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η στάση των εθνικών κρατών έναντι της ενοποιητικής διαδικασίας, η θέση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον μεταπολεμικό διπολικό κόσμο και τέλος η επίδραση της ευρωπαϊκής ενοποίησης στην πνευματική και πολιτιστική παραγωγή της Ευρώπης των τελευταίων πενήντα χρόνων. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην εξέλιξη του διπλωματικού πλαισίου της ενοποίησης και στη διασύνδεση της ευρωπαϊκής με τις εθνικές πολιτικές του κάθε κράτους.

Η εκπόνηση εργασίας από τους φοιτητές είναι προαιρετική.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2012-2013

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά τη 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Ι. ΛΩΛΟΣ	Δ' (Υ)
516	Η αρχαιολογία της ανθρώπινης εξέλιξης	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
513	Η Νεολιθική έρευνα στη Βόρειο Ελλάδα	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΚΑ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Β. ΠΑΠΠΑ	Δ' (Υ)
659	Κεραμική – αγγειογραφία των ελληνιστικών χρόνων	Β. ΠΑΠΠΑ	ΣΤ', Η' (Επ.Υπ.)
617	Ιερά της Αρχαϊκής περιόδου και οικισμοί	Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ	ΣΤ' , Η' (Επ.Υπ.)
667	Ρωμαϊκή τέχνη	Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ	ΣΤ' Η' , (Επ. Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ³		
701	Εισαγωγή στη βυζαντινή αρχαιολογία και τέχνη	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΪΝ ΑΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ	Β' (Υ) +Φιλολογικό κ.ά.τμήματα
706	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Δ' (Υ)
775	Εικονογραφία (γενική επισκόπηση)	Α. ΜΑΝΤΑΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
763	Τοπογραφία Μυστρά	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΪΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
761	Τοπογραφία ΒΔ Ελλάδας και Ηπείρου	ΑΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

INT	ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804	Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης.	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Β' (Υ)
817	Η ευρωπαϊκή τέχνη από τα τέλη του 18 ^{ου} αιώνα έως και την αυγή του 20 ^{ου} . (Από το Νεοκλασικισμό έως και τις μετεμπρεσιονιστικές τάσεις και τους πατέρες της μοντέρνας τέχνης).	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Δ' (Υ)
815	Θέματα από την ευρωπαϊκή τέχνη: 12 Δομίνικος Θεοτοκόπουλος / El Greco (1541-1614). Η μεταμόρφωση του μεταβυζαντινού αγιογράφου σε πρωτότυπο δυτικό ζωγράφο και η πρόσληψη του έργου του.	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	ΣΤ', Η'
831	Θέματα από την ευρωπαϊκή τέχνη 5 : Η γλυπτική του Νεοκλασικισμού στην Ευρώπη και στην Ελλάδα	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	ΣΤ', Η'

Α'. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 505 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα παρακολουθείται η πορεία (εξέλιξη) των τριών διαδοχικών πολιτισμών του ευρύτερου Αιγαιακού χώρου, δηλ. του Παλαιοανακτορικού και του Νεοανακτορικού (στην Μινωική Κρήτη) και του Μυκηναϊκού, κατά την 2^η χιλιετία π.Χ., μέσα στο όλο Μεσογειακό πλαίσιο. Εξετάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, ενώ δίδεται έμφαση στις εξωτερικές συνδέσεις τους.

ΑΠΡ 516 Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα επικεντρώνεται στα αρχαιολογικά και, σε μικρότερο βαθμό, ανθρωπολογικά δεδομένα και προβλήματα που αφορούν στην εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών, από τους Αυστραλοπιθήκους (4-5 εκατομμύρια χρόνια πριν από σήμερα) μέχρι την εμφάνιση και εξάπλωση των ανατομικά σύγχρονων ανθρώπων τα τελευταία 100.000 χρόνια.

ΑΠΡ 513 Η ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Αναλυτική και σε βάθος εξέταση των επιτευγμάτων της αρχαιολογικής έρευνας για τη νεολιθική περίοδο στη Βόρεια Ελλάδα (περίπου 6500-3000 π.Χ.). Οι συζητήσεις επικεντρώνονται τόσο στα αντικειμενικά συμπεράσματα της έρευνας όσο και στις προσεγγίσεις που έχουν ακολουθηθεί και στις μεθόδους που έχουν εφαρμοστεί από τη δεκαετία του 1990 μέχρι σήμερα.

*Σεμιναριακό μάθημα.

*Απαιτεί εβδομαδιαίες εργασίες και παρουσιάσεις από τους φοιτητές.

*Βιβλιογραφία στα αγγλικά και ελληνικά.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 602 ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Η δημιουργία και τα γνωρίσματα της κλασικής τέχνης προσεγγίζονται με τη μελέτη των αντιπροσωπευτικών έργων γλυπτικής, αγγειογραφίας-ζωγραφικής και αρχιτεκτονικής, ενταγμένων στις ιστορικές, θρησκευτικές και κοινωνικές συνθήκες που τα δημιούργησαν. Συνεξετάζονται τα κείμενα από την ελληνική και λατινική γραμματεία και τίγονται ζητήματα σχετικά με την ορολογία.

ΑΚΛ 659 ΚΕΡΑΜΙΚΗ-ΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Ιστορία της έρευνας. Προβλήματα χρονολόγησης («κλειστά» ανασκαφικά σύνολα). Αναλυτική παρουσίαση των κατηγοριών της ελληνιστικής κεραμικής. Μορφολογικά χαρακτηριστικά, τυπολογία, εργαστήρια, νέες τεχνικές διακόσμησης, επιδράσεις από μεταλλικά πρότυπα. Τυποποίηση και μαζική παραγωγή. Η εξέταση της κεραμικής γίνεται στο πλαίσιο της εξάπλωσης του ελληνικού πολιτισμού καθώς και της ανάπτυξης των νέων οικονομικών και καλλιτεχνικών κέντρων.

ΑΚΛ 617 ΙΕΡΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

(Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση των πρώιμων οικισμών του ελλαδικού χώρου σε συνδυασμό με την εγκαθίδρυση αστικών ή περιαστικών ιερών. Τα θέματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη των πρώιμων ιερών προσεγγίζονται με βάση τις σωζόμενες φιλολογικές μαρτυρίες και, κυρίως, με τα υλικά κατάλοιπα τα οποία έχει αποκαλύψει η αρχαιολογική σκαπάνη.

ΑΚΛ 667 ΡΩΜΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

(Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ)

Στα πλαίσια του μαθήματος επιχειρείται γενική επισκόπηση της ρωμαϊκής τέχνης με βάση τις γραπτές πηγές και τα σωζόμενα μνημεία (Αρχιτεκτονική, Πλαστική, Ζωγραφική και Μικροτεχνία).

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ABY 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Χρονικά όρια και περίοδοι της Βυζαντινής τέχνης. Κατηγορίες έργων (υλικά-τεχνικές).

Αρχιτεκτονική: παρουσίαση των κυριοτέρων αρχιτεκτονικών τύπων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγια περίοδο.

Μνημειακή ζωγραφική: παρουσίαση ζωγραφικών συνόλων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγια περίοδο.

ABY 706 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Η μνημειακή ζωγραφική στο Βυζάντιο. Τεχνικές, εικονογραφία, εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπία. Παρουσίαση συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την παλαιοχριστιανική περίοδο (θέματα, νέα τεχνοτροπία), την Εικονομαχία (ανεικονικές διακοσμήσεις), τη μεσοβυζαντινή περίοδο (εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπικά ρεύματα) και την ύστερη βυζαντινή περίοδο (καλλιτεχνικά κέντρα, σχολές).

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 804 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεκμηρίωση του αντικειμένου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης, οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιολογία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες, όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονομία στον 19^ο και 20^ο αιώνα. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της

τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεότερης ευρωπαϊκής τέχνης. Τέλος, θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης –μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιακά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

INT 817 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 18^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥΓΗ ΤΟΥ 20^{ΟΥ}. (ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΤΕΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ)

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Η επισκόπηση της περιόδου θα ξεκινήσει με μια αναφορά στα πολυάριθμα αισθητικά μοντέλα και καλλιτεχνικές πρακτικές του δεύτερου μισού του 18^{ου} αι. στη Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και Βρετανία (όπως τις θεωρίες του υπέροχου, του γραφικού και της ιδεώδους ομορφιάς αλλά και τις διάφορες δυναμικές φυσιοκρατικές τάσεις που αναδύονται κατά την ίδια περίοδο). Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα τρία μεγάλα διεθνή ρεύματα του Νεοκλασικισμού, Ρομαντισμού και Ρεαλισμού και θα αναλυθεί σε βάθος το νέο πάθος για την πραγματικότητα που καθορίζει τις οπτικές και παραστατικές πολιτικές αυτή την εποχή. Αναφορές θα γίνουν στις επαγγελματικές και κοινωνικές διαστάσεις όλων αυτών των κινήματων και θα παρουσιαστούν οι ραγδαίες αλλαγές στην πρόσληψη και την κοινωνική λειτουργία της τέχνης, καθώς επίσης και στη θέση του καλλιτέχνη και το ρόλο του φιλότεχνου κοινού αυτή την περίοδο. Επίσης θα παρουσιαστούν δημιουργοί και τάσεις του δεύτερου μισού του αιώνα, από τον Ιμπρεσιονισμό μέχρι τις μετα-ιμπρεσιονιστικές τάσεις.

INT 815 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: 12 ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ / EL GRECO (1541-1614). Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΔΥΤΙΚΟ ΖΩΓΡΑΦΟ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ

(Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ)

Θα εξεταστεί η ταυτότητά του και η πορεία του από τον Χάνδακα στη Βενετία και στη Ρώμη και από κει στην Ισπανία και προπαντός θα μελετηθεί η μεταμόρφωσή του από μεταβυζαντινό αγιογράφο σε πρωτότυπο δυτικό ζωγράφο. Έμφαση θα δοθεί στη διαμόρφωση του ύφους του στην Ισπανία. Θα αναλυθούν αντιπροσωπευτικά έργα όλων των περιόδων σε σχέση με την τέχνη της εποχής του και τη σχέση του με τον Μανιερισμό, τις πηγές του και τους μεταγενέστερους αλλά και τις γενικότερες ιστορικές συνθήκες.

Παράλληλα θα εξεταστεί η πρόσληψή του από τον 17^ο αιώνα έως και τον εικοστό, ενώ θα γίνει ιδιαίτερος λόγος για την πρόσληψή του στην Ελλάδα.

*Γραπτή εργασία, προφορική εξέταση

* Επιπαιδευτική εκδρομή

INT 831 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 5 : Η ΓΛΥΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ)

Ο Νεοκλασικισμός (1760-περ.1830) είναι πνευματικό κίνημα που αφορά σε όλες τις εκδηλώσεις του ανθρωπίνου πνεύματος, στηρίζεται στη σιέψη των Γερμανών και Γάλλων διανοουμένων του 17^{ου} και του 18^{ου} αιώνα και η εμφάνισή του προϋποθέτει τον Διαφωτισμό. Πολλοί άλλοι παράγοντες συνέβαλαν, ώστε ο Νεοκλασικισμός στις τέχνες να βρει τεράστια απήχηση και να εξαπλωθεί σε όλη την Ευρώπη και από εκεί στις αποικίες. Επειδή ευαγγελιζόταν την αναβίωση της κλασικής τέχνης και επειδή συνδέθηκε με την αναζήτηση της εθνικής ταυτότητας των Νεοελλήνων, ρίζωσε στην Ελλάδα για πολλές δεκαετίες χωρίς να κλείψει ποτέ η τάση μίμησης του κλασικού.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, του μαθήματος θα εξεταστούν:

1. **Εισαγωγή:** Οι προϋποθέσεις και οι παράγοντες που συνέβαλαν στην εμφάνιση και στη διαμόρφωσή του καθώς και ζητήματα ορολογίας στην ελληνική και στις ευρωπαϊκές γλώσσες. Οι επιδιώξεις του και οι σχέσεις του με το παρόν και το παρελθόν. Σύντομη αναφορά στη ζωγραφική και στην αρχιτεκτονική.
2. **Η γλυπτική στην Ευρώπη:** Ο ρόλος του Winckelmann και η διαμόρφωση και παγίωση των μορφολογικών χαρακτηριστικών της νεοκλασικής γλυπτικής. «Μοντέρνα κλασικά» γλυπτά. Το καλλιτεχνικό κλίμα στη Ρώμη. Κυριότεροι εκπρόσωποι και αντιπροσωπευτικά έργα του: Canova, Thorvaldsen, Chadow, Houdon, David d' Angers κ.ά. Η σχέση της νεοκλασικής γλυπτικής με τη γλυπτική του Ρομαντισμού.
3. **Η γλυπτική στην Ελλάδα.** Η ανάπτυξη του Νεοκλασικισμού στα Επτάνησα και οι πρώτοι σπουδασμένοι Νεοέλληνες γλύπτες (Παύλος Προσαλέντης, Ιωάννης Τριβώλης-Πιέρης, Ιωάννης-Βαπτιστής Καλοσγούρος). Οι πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές συνθήκες που ευνόησαν την υποδοχή του Νεοκλασικισμού στο νεοϊδρυθέν ελληνικό κράτος. Ιδιαίτερα θα μας απασχολήσει η επίσημη ιδεολογία και οι επιπτώσεις της στη ανάπτυξη της τέχνης στην Ελλάδα. Σύντομη επισκόπηση της αρχιτεκτονικής και η

σύνδεσή της με τη γλυπτική. Η διδασκαλία της γλυπτικής στο Σχολείο των Τεχνών. Η μετάβαση από τη μαρμαροτεχνία στη γλυπτική και η ανάδυση του επαγγέλματος του γλύπτη. Η περίπτωση των Αδελφών Μαλακιάτ. Οι σημαντικότεροι γλύπτες του δεκάτου ενάτου αιώνα και των αρχών του εικοστού: Ιωάννης Κόσσος, Αδελφοί Φυτάλαι, Λεωνίδας Δρόσης, Δημήτριο Φιλοπότης, Γεώργιος Βρούτος, Δημήτριος Βιτσάρης, Γιαννούλης Χαλεπάς, Γεώργιος Μπονάνος, κ.ά. Θα εξεταστούν τα πιο αντιπροσωπευτικά έργα τους, η σχέση των καλλιτεχνών με την ευρωπαϊκή τέχνη, οι κατηγορίες γλυπτικών έργων. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στη συμβολική λειτουργία των δημοσίων μνημείων και στη δημιουργία νεκροταφείων-μουσείων. Γενικά θα μας απασχολήσει η γλυπτική ως τέχνη με κοινωνική λειτουργία και ως τέχνη στην υπηρεσία της εξουσίας.

*Γραπτή εργασία, προφορική εξέταση

* Εκπαιδευτική εκδρομή

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
491**	Η εθνογραφία των αστικών κέντρων.	Κ. ΜΠΑΔΑ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
456	Η ιστορική διαδρομή της ελληνικής ενδυμασίας. Μορφολογία και κοινωνική λειτουργία.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 491** Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

(Κ. ΜΠΑΔΑ)

Περί του λαϊκού πολιτισμού. Ο λαϊκός πολιτισμός ως πολιτισμός του αγροτικού κόσμου. Κριτική παρουσίαση των όρων καθυστέρησης της έρευνας των αστικών κέντρων. Η ερευνητική στη συνέχεια είσοδος της Λαογράφος στον αστικό χώρο: Θέματα, θεωρίες και μέθοδοι προσέγγισης του νέου πεδίου έρευνας. Πρώτες προσεγγίσεις: οι εσωτερικοί

μετανάστες στην πόλη, τα δίκτυα κοινωνικών σχέσεων και εντάξεων, οι πολιτισμικές εκφράσεις του λαϊκού στην πόλη: ρεμπέτικο, Καραγκιόζης, λαϊκό τραγούδι. Τα λαϊκά στρώματα των πόλεων. Οι νεότερες προσεγγίσεις και μερικές ενδεικτικές θεματικές τους. Η ανίχνευση της ιστορικότητας της κοινωνικής και πολιτισμικής φυσιογνωμίας των αστικών κέντρων. Η Κοινωνική και πολιτισμική διαστρωμάτωση. Η κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση του αστικού τόπου και τοπίου. Πολιτισμοί, πολιτισμικές ταυτότητες και ετερότητες στη σύγχρονη πόλη. Μνήμη και μνημονικοί Τόποι.

** Το μάθημα δε θα διδαχθεί λόγω απουσίας της διδάσκουσας.

ΛΑΟ 496 ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Εννοιολογικοί προσδιορισμοί. Θεωρίες για το έθνος. Οι εθνοτικές ρίζες των εθνών. Φυλή, τάξη, εθνότητα, έθνος-κράτος. Εθνοτικές ομάδες και σύνορα. Λαϊκές παραδόσεις και εθνικές ιδεολογίες. Η ιδεολογική χρήση του λαϊκού πολιτισμού. "Φαντασιακές κοινότητες". Εθνική συνείδηση και ταυτότητα. Τοπικότητα, εθνικότητα και παγκοσμιοποίηση. Παραδείγματα από το χώρο της Βαλκανικής.

ΛΑΟ 456 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Παρουσιάζεται η πορεία της ελληνικής ενδυμασίας από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα, σε συσχετισμό με τα ιστορικά, οικονομικά-κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής. Οι ενότητες: 1. Προϊστορικό Αιγαίο, Μινωική Κρήτη, Θήρα και Μυκηναϊκή Ελλάδα: οι πρώτες ενδυματολογικές αντιλήψεις, τα πρώτα σύνθετα, κομμένα και ραμμένα ενδύματα, οι πρώτες παρεμβάσεις στη φυσική σωματική συμμετρία. 2. Η ενδυμασία στα Ομηρικά Έπη: ο *μαλακός χιτών*, η *ανεμοσκεπής χλαίνα* και το *μέγα φάρος* των *καρηγομοώντων* Αχαιών, ο *περικαλλής πέπλος* και το *αργύφειον φάρος* των *καλλιπλοκάμων* γυναικών τους. 3. Αρχαία Ελλάδα (Ιστορικοί χρόνοι): με διάρκεια και διαχρονικότητα, πτυχωτά, ριχτά, άρραφτα ενδύματα, ευπροσάρμοστοι *χιτώνες* και *ιμάτια*, δωρικοί και ιωνικοί τρόποι. 4. Ρωμαϊκά και πρωτοχριστιανικά χρόνια: νέες υφαντικές τεχνικές, ποικιλία χιτώνων, ακμή και παρακμή της *τηβέννου*, ελληνιστικές συνήθειες και τρόποι της Ανατολής. 5. Βυζάντιο: σημειολογική φόρτιση, στολές, διάκριση των φύλων, ηθικές υποχρεώσεις, κοινωνική ιεραρχία, αυλή, λαός και περιθωριακές ομάδες, κοσμικά κοστούμια και ιερατικά άμφια. 6. Από την

Άλωση ως την Απελευθέρωση: οι βυζαντινές ρίζες, η τουρκοκρατία, η λατινοκρατία, η υποταγμένη ενδυματολογική συμπεριφορά. Προνόμια και απαγορεύσεις. 7. 19ος αιώνας: τα “παραδομένα” και τα “φράγκικα”. Οικοτεχνία και εργαστηριακή παραγωγή. 8. Κεντήματα και κοσμήματα. 9. 20ός αιώνας: η οριστική μεταβολή -και των ενδυματολογικών- αντιλήψεων ως εικαστικών τρόπων έκφρασης των επιδιώξεων και των προσδοκιών της νέας ελληνικής κοινωνίας.

*Το μάθημα γίνεται με προβολές φωτεινών διαφανειών και με επισκέψεις σε δημόσιες και ιδιωτικές μουσειακές συλλογές. **Στους φοιτητές δίνεται Διάγραμμα της Ύλης και Βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) κατά θέμα. ***Η συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα με γραπτές φροντιστηριακές εργασίες είναι π ρ ο α ι ρ ε τ ι κ ή .

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ	ΤΗΛ.	FAX	E-MAIL
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	5186	05273	nanastas@cc.uoi.gr
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Αν. Καθηγητής	Αρχαίας/Μεσαιωνικής Ιστορίας	05119	05256	pantonop@cc.uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05107	05257	agvlach@cc.uoi.gr
Βρέλλη-Ζάχου Μαρίνα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05115	05253	mvrelli@cc.uoi.gr
Γιαννάκης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας/Μεσαιωνικής Ιστορίας	05121	05256	eliagian@cc.uoi.gr
Ζαριδη-Βασιλείου Αικατερίνη	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05118	05273	kzaridi@cc.uoi.gr
Κόμης Κων/νος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05225	05273	kkomis@cc.uoi.gr
Κοντοπανάγου Αικατερίνη	Π.Δ./407	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης		05257	kkontopa@cc.uoi.gr
Κοντορίνη Βασιλεία	Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05174	05256	vcontor@cc.uoi.gr
Κορδώσης Μιχαήλ	Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05120	05256	
Κουλακιώτης Ηλίας	Λέκτορας	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05279		koulakio@cc.uoi.gr
Κωνσταντακοπούλου Αγγελική	Αν. Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05142	05256	aconstan@cc.uoi.gr
Κωνσταντινίδης Ν. Κωνσταντίνος	Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05140	05256	cconstan@cc.uoi.gr
Λιάμπη Κατερίνη	Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05219	05256	kaliampi@cc.uoi.gr
Λώλος Γιάννος	Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05230	05257	ilolos@cc.uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05242	05273	amandyl@cc.uoi.gr

Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05129	05257	amantas@cc.uoi.gr
Μαρκιάτου Θεοδώρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05195	05257	thmarkat@cc.uoi.gr
Μαχαιριά Άννα	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05223	05273	amahaira@cc.uoi.gr
Μπάδα Κωνσταντίνα	Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05150	05299	kbada@cc.uoi.gr
Μπαμπούιν Αντρέα	Π.Δ./407	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05131	05257	ababuin@cc.uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05158		lmpellos@cc.uoi.gr
Νάκα Χαρίκλεια	Διοικητικός Υπάλληλος	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05135	05257	xnakaba@cc.uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	05297	bnitsiak@cc.uoi.gr
Νικολάκη Έλενη	Διοικητικός Υπάλληλος	Γραμματεία/ Προϊσταμένη	07231	07035	enikolak@cc.uoi.gr
Νικολάου Γεώργιος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05145	05223	nikolaou@cc.uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05224	05256	apanagop@cc.uoi.gr
Παπαγεωργίου Γεώργιος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05147	05273	geopapag@cc.uoi.gr
Παπαδήμα Αικατερίνη	Διοικητική Υπάλληλος	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05134	05269	kpapadim@cc.uoi.gr
Παπαστεφανάκη Λήδα	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05137	05273	lpapast@cc.uoi.gr
Παππά Βασιλική	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05125	05257	vaspappa@cc.uoi
Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Επ. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	05253	mpapach@cc.uoi.gr
Πετρόχειλος Ιωάννης	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05105	05257	ipetroch@cc.uoi.gr
Σαραφιανός-Μπογιατζής Αριστείδης	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05240	05257	asarafia@cc.uoi.gr

Σταυράκος Χρήστος	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05148	05256	chstavra@cc.uoi.gr
Σταυροπούλου Αγγελική	Αν. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05128	05257	astavrop@cc.uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05123	05256	
Τζόια Βάγια	Διοικητικός Υπάλληλος	Γραμματεία	07180	07035	
Φασούλας Νίκος	Διοικητικός Υπάλληλος	Γραμματεία	07232	07035	nfasoula@cc.uoi.gr
Φατούρου Όλγα	Διοικητικός Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	05253	ofaturu@cc.uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05104	05273	lflitour@cc.uoi.gr
Φωτιάδης Μιχάλης	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05103	05257	mfotiadi@cc.uoi.gr

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Χρήστος Σταυράκιος (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Ανδρέας Βλαχόπουλος (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)

Μαριλένα Παπαχριστοφόρου (Τομέας Λαογραφίας)

Λάμπρος Φλιτούρης (Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,
Ιωάννινα